

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

สภาพการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่ อำเภอขามทะเลสอ
จังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2539

CASSAVA PRODUCTION IN KHAMTALESUR DICTRICT
NAKHONRAJCHASRIMA PROVINCE IN 1997

โดย
นายสมบัติ แสนตรง

T096273

เสนอ
ภาควิชาเทคนิคเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง กทม.
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

พ.ศ. 2540

ป/พ.
๙ 255๙
2540

ชชชชช.....

เลขทะเบียน 96273

วันเดือนปี ๒๕๓๙

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาเทคนิคเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตรสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง
สภาพการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา
ปี พ.ศ. 2539

CASSAVA PRODUCTION IN KHAMTALESUR DISTRICT
NAKHONRAJCHASIMA PROVINCE IN 1996

โดย
นายสมบัติ แสนตรง

ได้รับการตรวจสอบ และ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
วทบ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ..... 21/12/40
(ผศ. ศุภสมบุรณ์ อิงรัตนกร)

กรรมการปัญหาพิเศษ..... 28/12/40
(อ. สนอง นิลเพชร)

หัวหน้าภาควิชา..... 20/12/40
(ผศ. ศุภสมบุรณ์ อิงรัตนกร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูผู้สอนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้นำไปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลง ได้ด้วยความสมบูรณ์ เนื่องจากข้าพเจ้า
ได้รับคำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจาก ผ.ศ. ศุภสมบุญ อิงรัตนากร
ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ และ อาจารย์ สอนง นิลเพ็ชร กรรมการปัญหาพิเศษ
ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์มา ณ โอกาสนี้ด้วย

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร อำเภอลำดวน
จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งเกษตรกรอำเภอลำดวนทุกท่านที่กรุณาให้
ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวก แก่ข้าพเจ้าในการสัมภาษณ์เกษตรกร
ผู้ผลิตมันสำปะหลัง ในการเก็บข้อมูลต่างๆ จนปัญหาพิเศษได้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

นายสมบัติ แสนตรง

18 มีนาคม 2540

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : สภาพการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่อำเภอขามทะเลสอ
จังหวัดนครราชสีมา ปี2539

โดย : นายสมบัติ แสนตรง

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

อ.ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ.....

(ผ.ศ. ศุภสมบุรณ์ อิงรัตนกร)

...../...../.....

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ และสังคม
เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา สภาพการผลิต
มันสำปะหลัง ต้นทุนการผลิต และ รายได้ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆที่เกษตรกร
ประสบอยู่ จากเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอขามทะเลสอ ปีการเพาะปลูก 2539 ใช้
วิธีการสุ่มอย่างง่าย (SIMPLE RANDOM SAMPLING) โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
10 เปอร์เซนต์จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,228 ครอบครัวจำนวนตัวอย่าง123 ครอบครัว

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรเป็นเพศชาย ร้อยละ 80.49 เพศหญิง ร้อยละ 19.51
มีอายุเฉลี่ย 55 ปี มีการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา เกษตรกรนับถือศาสนา
พุทธเพียงศาสนาเดียว จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ยครอบครัวละ 5 คน ปลูก
มันสำปะหลังเป็นอาชีพหลัก เหตุผลที่ยึดอาชีพ คือ ทำตามบรรพบุรุษ ส่วนอาชีพรองหลัง
จากการว่างการผลิตมันสำปะหลัง หรือ ทำควบคู่กันไป เช่น การเลี้ยงสัตว์ การทำนา
การทำสวนผักผลไม้ เป็นต้น แรงงานในการผลิตเฉลี่ย 26 แรง ต่อ ปี พื้นที่ทำการเกษตร
สูงสุด 180 ไร่ เฉลี่ยเป็นของตนเอง 27 ไร่ เจ้าของอื่นร้อยละ 7.32 ประเภทกรรมสิทธิ์ในที่ดิน
มีโฉนดมากที่สุด ร้อยละ 48.80 สำหรับ การใช้พื้นที่ผลิตมันสำปะหลัง โดยเฉลี่ย
แล้ว ทำ 32 ไร่ ต่อครอบครัว ส่วนใหญ่เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเอง 114 ราย ไม่มีที่
ดินเป็นของตนเอง 9 ราย เงินทุนที่ใช้ในการผลิตมันสำปะหลัง จะ มาจากการกู้ยืมเป็น
ส่วนใหญ่ การเตรียมดินทำโดยวิธีการไถดะ ไถแปร แล้วยกร่อง พันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้
ปลูกปลูกมากที่สุดคือพันธุ์ ระยะเวลา 60 ร้อยละ 39.35 โดยพันธุ์เหล่านี้เกษตรกรจะได้
จากการซื้อจากเพื่อนบ้าน และ เตรียมเองบางส่วน แรงงานที่ใช้ปลูกอาศัยแรงงานจ้าง
เป็นส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกมันสำปะหลัง และมีการยกร่องด้วย

เครื่องจักร การใส่ปุ๋ยบำรุงมันสำปะหลังเกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมี 2 ครั้ง เฉลี่ย 25 กิโลกรัม ต่อไร่ ปุ๋ยคอก 1 ครั้ง เฉลี่ย 100 กิโลกรัมต่อไร่ แรงงานที่ใช้ ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตจะได้จากแรงงานในการจ้างโดยใช้เครื่องจักร โดยต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังทั้งหมด เฉลี่ย ไร่ ต่อ ปี 2,180 บาท ต้นทุนผันแปรร้อยละ 82.11 ต้นทุนคงที่ ร้อยละ 17.89 ราคา มันสำปะหลังเฉลี่ยกิโลกรัมละ 0.70 บาท ผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 1 ไร่เท่ากับ 2,650 บาทรายได้ที่เกษตรกรได้รับต่อไร่เท่ากับ 1,885 บาท เกษตรกรจะขาดทุนจากการผลิตมันสำปะหลัง ไร่ละ 325 บาท

ปัญหาและอุปสรรคต่างๆค้างในการเตรียมพื้นที่แพงร้อยละ 74.79 ขาดแคลน พันธุ์ร้อยละ 70.74 ราคาปุ๋ยและยาปราบวัชพืชแพงร้อยละ 60.16 ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง ร้อยละ 95.93 ราคามันสำปะหลังต่ำและไม่แน่นอนมีปัญหาทั้งหมด ปัญหาการขนส่ง ร้อยละ 57.72

ข้อเสนอแนะในการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่องนี้รัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการปลูกพืชหลังการเก็บเกี่ยวรัฐบาลควรกำหนดนโยบาย การผลิตมันสำปะหลังให้แน่นอน มีการประกันราคา โดยการควบคุมพื้นที่การผลิตมันสำปะหลังไม่ให้เพิ่มขึ้น เกษตรกรควรรวมกลุ่มการผลิตการขนส่งเพื่อที่จะช่วยลดต้นทุนในการผลิต

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญตาราง.....	(1)
สารบัญภาพ.....	(2)
บทที่ 1 บทนำ	..1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา.....	.. 1
วัตถุประสงค์.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตและข้อจำกัดทางการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์.....	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	14
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	14
วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	14
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	15
ระยะเวลาและสถานที่.....	15
แผนงานระยะเวลา.....	16
บทที่ 4 ผลการศึกษา	17
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเกษตรกรผู้ปลูก มันสำปะหลัง.....	17
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตมันสำปะหลังและวิธีการปฏิบัติต่างๆ.....	24
ตอนที่ 3 ต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลัง.....	29
ตอนที่ 4 ปัญหาการผลิตมันสำปะหลังและอุปสรรคต่างๆ.....	36
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	36
สรุปผลการศึกษา.....	36
ข้อเสนอแนะ จากความคิดเห็นของผู้วิจัย.....	38
เอกสารอ้างอิง	39
ภาคผนวก	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1	2
ตารางที่ 2	6
ตารางที่ 3	8
ตารางที่ 4	9
ตารางที่ 5	11
ตารางที่ 6	12
ตารางที่ 7	20
ตารางที่ 8	27
ตารางที่ 9	31
ตารางที่ 10	33

สารบัญภาพ

ภาพผนวกที่	หน้า
ภาพผนวกที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอขามทะเลสอ.....	41
ภาพผนวกที่ 2 แผนที่แสดงจุดดิน.....	43
ภาพผนวกที่ 3 แผนที่แสดงการแพร่กระจายดินเค็ม อำเภอขามทะเลสอ.....	48

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

การผลิตทางการเกษตรของไทยแต่เดิมนั้นเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคเท่านั้น ในอดีตประชากรส่วนใหญ่ ยึดอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก เนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่ การประกอบอาชีพ ในปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรม (AGROINDUSTRY) ที่สามารถผลิตผลทางการเกษตร เพื่อใช้ในการบริโภคและ ยังสามารถที่จะส่งเป็นสินค้าออกไปยังต่างประเทศ ทำรายได้ให้กับประเทศปีละหลาย พันล้านบาท ซึ่งนับว่ามีความสำคัญกับประเทศอย่างยิ่ง

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจ อีกประเภทหนึ่ง ที่มีความสำคัญ เช่นเดียวกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น เช่น ข้าว,ยางพารา, อ้อย, ข้าวโพด การใช้ประโยชน์จากแป้งมันสำปะหลังในประเทศนั้น จะใช้ในอุตสาหกรรมผงชูรส, กระจก, อาหาร, สิ่งทอ และอื่นๆ นอกจากนี้ยังบริโภคในครัวเรือน สถาบันวิจัยพัฒนาประเทศไทยได้พยากรณ์การใช้ประโยชน์ การใช้ประโยชน์จากแป้งมันสำปะหลัง จะเพิ่มขึ้นจาก 0.15 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2534 เป็น 0.75 ล้านตัน ในปี 2539 แต่การผลิตมันสำปะหลังในประเทศยังขึ้นอยู่กับ ปัจจัยทางด้านราคา กล่าวคือ

ผู้ปลูกมันสำปะหลังมักเพิ่ม หรือขยายพื้นที่ทำการเพาะปลูก ถ้าราคาผลผลิตในฤดูกาลที่ผ่านมา มีราคาสูง แต่ถ้าราคาผลผลิตตกต่ำ ผู้ผลิตมันสำปะหลังจะลดพื้นที่ทำการเพาะปลูก โดยเฉพาะผู้ปลูกมันสำปะหลังรายย่อย เนื่องจากได้รับผลกระทบ อันเนื่องมาจากต้นทุนการผลิต มันสำปะหลังเป็นพืชอาหารที่สำคัญของโลก เป็นอันดับ 5 รองจากข้าวสาลี ข้าวโพด ข้าว และ มันฝรั่ง เป็นพืชที่อาหารที่สำคัญของเขตร้อน โดยเฉพาะประเทศต่างๆ ในทวีปแอฟริกา และ ทวีปอเมริกาใต้ ส่วนในทวีปเอเชีย ประเทศอินโดนีเซีย อินเดีย มีการบริโภคมันสำปะหลังกันเป็นจำนวนมาก ปริมาณการผลิตในปี พ.ศ. 2529 - 2533 ทั่วโลก ผลิตได้ 133.20 - 157.66 ล้านตัน (ในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปริมาณการผลิตมันสำปะหลังระหว่างปี 2529 - 2533 (ล้านตัน)

ทวีป	ปี พ.ศ.				
	2529	2530	2531	2532	2533
แอฟริกา	58.05	58.37	67.01	72.92	73.31
อเมริกาเหนือ	2.14	2.20	2.29	2.22	2.18
อเมริกาใต้	25.62	23.46	21.67	23.62	24.61
เอเชีย	42.89	47.65	52.32	54.64	51.45
อื่นๆ	4.50	5.12	5.43	5.72	6.11
รวมทั้งโลก	133.22	136.80	148.729	159.72	157.66

ที่มา : สถิติการเกษตรของไทย ปีการเพาะปลูก 2534/5

มันสำปะหลังที่ผลิตได้ในแต่ละปีนั้นมีปริมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นอาหารมนุษย์ 27.5 เปอร์เซ็นต์ ใช้เป็นอาหารสัตว์ 12.5 เปอร์เซ็นต์ จากสถิติ 2533 ประเทศที่ผลิตมันสำปะหลังได้มากที่สุดของโลก คือ ไนจีเรีย ผลิตได้ 26.0 ล้านตัน รองลงมาคือประเทศบราซิล 24.6 ล้านตัน ประเทศไทยผลิตได้เป็นอันดับ 3 ได้ 20.7 ล้านตัน

แหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของประเทศไทยในปัจจุบัน คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 62 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ทั้งประเทศ รองลงมาคือ ภาคกลาง ซึ่งรวมภาคตะวันออกเฉียงใต้ด้วยประมาณ 28 เปอร์เซ็นต์ และภาคเหนือประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ปลูกทั้งประเทศ จังหวัดที่มีการปลูกมันสำปะหลังมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา 1,984,935 ไร่ รองลงมา คือ จังหวัดชัยภูมิ อุครธานี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ขอนแก่น หนองคาย ระยอง กำแพงเพชรและ ชลบุรี ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งมันสำปะหลังออกมากที่สุดในโลก ทั้งนี้ประเทศที่ผลิตได้มาก เช่น ไนจีเรีย บราซิล และประเทศอื่นๆ ผลิตมันสำปะหลังเพื่อเป็นอาหารของพลเมืองภายในประเทศ ส่วนประเทศไทยใช้ผลิตมันสำปะหลัง ในประเทศน้อยมาก

ปัญหาต่างๆโดยทั่วไปของการผลิตมันสำปะหลัง จะเป็นปัญหาทางการผลิต และ ปัญหาทางการตลาด ปัญหาการผลิตขั้นพื้นฐาน คือ ผู้ปลูกมันสำปะหลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นชอบใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนมาก มักจะขาดความรู้การใช้เทคโนโลยี และ วิทยาการสมัยใหม่ ส่วนอื่นจะเป็นการขาดแคลนพันธุ์ที่ดี การขาดแหล่งเงินทุน ปัญหาการตลาดคือ การขนส่ง จึงทำให้เกิดปัญหาการล่าช้า และ ต้นทุน ซึ่งความล่าช้าที่เกิดขึ้น จะทำให้ผลผลิตเสียหาย และ ความไม่แน่นอนของราคามันสำปะหลัง ทำให้เกษตรกรรายย่อยประสบปัญหา

อำเภอขามทะเลสอจังหวัดนครราชสีมา เป็นอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งเกษตรกรเพาะปลูกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก และ ยังเป็นบริเวณใกล้รับซื้อผลผลิต อีกทั้งมันสำปะหลังเป็นพืชที่ต้องการน้ำน้อย มันสำปะหลังเป็นพืชที่ดูแลรักษาง่าย แต่ ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าผลผลิตของมันสำปะหลังต่ำลง ดินเสื่อมคุณภาพ ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ทำให้เกษตรกรรายย่อยของอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ประสบปัญหาทางด้านการผลิต ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ศึกษาสนใจทำการศึกษา สภาพการผลิตมันสำปะหลัง และ ต้นทุนการผลิตขั้นพื้นฐาน และ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดจากการผลิตมันสำปะหลัง ในปี พ.ศ. 2539

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาถึงสภาพการผลิตมันสำปะหลังในฤดูกาลผลิต ปี พ.ศ 2539
3. ศึกษาต้นทุนที่ใช้ในการผลิตมันสำปะหลังในปีการผลิต 2539
4. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดจากการผลิตมันสำปะหลัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา
2. ทราบถึงสภาพการผลิตมันสำปะหลังในฤดูกาลผลิต ปี พ.ศ. 2539
3. ทราบถึงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังในปีการผลิต ปี 2539
4. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดจากการผลิตมันสำปะหลัง และทราบปัญหาทางด้านการตลาดของการผลิตมันสำปะหลัง ให้ทราบข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาทางด้านการผลิต การตลาด ของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีเกษตรกรที่ผลิตมันสำปะหลัง 5 ตำบลมี 1,228 ครัวเรือน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะศึกษาถึงสภาพการผลิตมันสำปะหลัง ในปี พ.ศ. 2539 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (SIMPLE RANDOM SAMPLING) เพียง 10 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ที่ทำการผลิตมันสำปะหลัง

นิยามศัพท์

สภาพการผลิตมันสำปะหลังในที่นี้ หมายถึง ลักษณะและวิธีการปฏิบัติต่างๆ ตลอดจนถึงขั้นตอนและขบวนการผลิต โดยเริ่มตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ จนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตมันสำปะหลัง

วัสดุอื่นๆ หมายถึง วัสดุที่ไม่ใช้ส่วนประกอบตามธรรมชาติของหัวมันสำปะหลัง กากมันสำปะหลัง หมายถึง ส่วนหัวมันสำปะหลังที่เหลือจาก แป้งมันสำปะหลัง

ต้นทุนทั้งหมด หมายถึง ต้นทุนผันแปร + ต้นทุนคงที่

ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไปตามกิจกรรมการผลิต ในที่นี้ ได้แก่ ค่าภาษี ป่ารุงท้องที่ + ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์

รายได้ หมายถึง ราคาที่ขายผลผลิตมันสำปะหลัง

รายได้สุทธิ หมายถึง รายได้ - ต้นทุนทั้งหมด

กำไรสุทธิ หมายถึง รายได้สุทธิ - ต้นทุนคงที่

ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆที่เป็นเงินสดที่เกษตรกรได้ใช้จ่ายไปในการผลิต และ ซื้อปัจจัยการผลิต

ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง การใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ ของเกษตรกร หรือ ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในฟาร์ม แต่ประเมินค่าใช้จ่าย ตามราคาของปัจจัยการผลิต หรือ อัตราค่าจ้าง ในท้องที่ เช่น ค่าแรง คน สัตว์ เครื่องจักร และ แรงงานแลกเปลี่ยน ค่าเมล็ดพันธุ์ของตนเอง ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสียโอกาสเงินทุน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เจริญศักดิ์ (2523: 12) ได้แบ่งการจัดหมวดหมู่ ของมันสำปะหลังที่มีชื่อสามัญ
(Common name) ภาษาอังกฤษเรียกว่า CASSAVA การจัดหมวดหมู่คือ

Genus : Manihot

Famiry : Euphobiceae

Subdivision : Angiospermae

Class : Dicotyledonae

Order : Geraniales

ซึ่งในปัจจุบันมันสำปะหลังอยู่ใน Species เดียวคือ *Manihot Utilisoma pohl* ไม่
ว่าจะเป็นรสมหรือรสหวาน

ไสว (2527: 257) ได้ศึกษาพันธุ์มันสำปะหลังที่ปลูกอยู่ในประเทศไทย มีอยู่ 3
ชนิดคือ

1. พันธุ์ที่ใช้หัวเป็นอาหารมนุษย์
2. พันธุ์ที่ใช้หัวในอุตสาหกรรม
3. พันธุ์ที่ใช้เป็นไม้ประดับ

ลักษณะประจำพันธุ์มันสำปะหลัง

กรมวิชาการเกษตร (2537 :1-23) ได้ศึกษาลักษณะของพันธุ์มันสำปะหลัง
ลักษณะของพันธุ์มันสำปะหลังดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะประจำพันธุ์มันสำปะหลัง

ลักษณะประจำพันธุ์มันสำปะหลัง									
พันธุ์	สีต้น	สีก้านใบ	ความสูง (ซม)	การแตกกิ่ง	สีหัวมัน	ผลผลิต ต้น/ไร่	% แป้ง	อายุการเก็บ (วัน)	หมายเหตุ
ระยอง 1	เขียวเงิน	เขียวปนม่วง	200-300	น้อย	น้ำตาลอ่อน	3.22	18.3	30	-
ระยอง 3	น้ำตาลอ่อน	เขียวอ่อน	130-180	มาก	น้ำตาลอ่อน	2.73	23	30	-
ระยอง 5	น้ำตาลเขียว	แดงเข้ม	170-220	น้อย	น้ำตาลอ่อน	4.02	22.3	*	*
ระยอง 60	น้ำตาลอ่อน	แดงเข้ม	175-250	ปานกลาง	น้ำตาลอ่อน	3.52	18.5	30	-
ระยอง 90	น้ำตาลอมส้ม	เขียวอ่อน	160-200	มาก	น้ำตาลเข้ม	3.65	23.7	15	-
กษ.50	เขียวเงิน	เขียวอมม่วง	200-300	น้อย	น้ำตาลอ่อน	3.67	23.3	30	กษ.
รนาที่	น้ำตาลอมเขียว	แดงเข้ม	250-350	น้อย	น้ำตาลเข้ม	3-5	14	*	*

หมายเหตุ * ยังไม่มีการทดลอง

กษ. พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ที่มา : กรมวิชาการเกษตร 2537
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการปลูก

กรมวิชาการเกษตร (2537 : 3-23) ได้ศึกษาเรื่องข้อมูลในการปลูกมันสำปะหลัง ต่างๆ

- ขนาดท่อนพันธุ์ ยาว 20 เซนติเมตร ปลูกหน้าแล้งควรใช้ยาวขึ้นกว่าปกติ ใช้ขนาดยาว 25 เซนติเมตร

- การปลูกมันสำปะหลังแบบตรง ควรปลูกแบบตรงฝังลึกประมาณ 2 ใน 3 ส่วนของท่อนพันธุ์

- การใส่ปุ๋ยเคมี แบ่งใส่ 2 ครั้งหลังจากการปลูกได้ 1 เดือน และ 3 เดือน โรยปุ๋ยห่างจากต้น 5 - 10 นิ้ว

ไสว (2527 : 323) ได้ศึกษาสภาพภูมิอากาศ ในการปลูกมันสำปะหลัง เป็นประเทศที่ใกล้บริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร ระหว่างเส้นรุ้งที่ 25 องศาเหนือ และได้มันสำปะหลังเป็นพืช ที่เจริญได้ดีในบริเวณที่มีอุณหภูมิสูง

คณาจารย์ภาควิชาไร่นา (2519 : 108) ได้ศึกษาคินที่เหมาะสมในการเพาะปลูกมันสำปะหลัง มันสำปะหลังชอบดินหยาบ หรือดินร่วนซุย เหมาะสมที่สุด ดินร่วนปนทรายควรมีความเป็นกรด - ค่าง PH 5.8-6 การปลูกมันสำปะหลังในดินเสื่อมโทรมจะได้หัวมันสำปะหลังที่มีกรดไซยานิคสูง

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง (2537 : 75) ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกและการดูแลรักษา การปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรมีหลายวิธี เช่น การปลูกแบบวางนอน และ การปลูกแบบปักโดยที่เกษตรกรปลูกสั้นร่องวิธีการนี้จะทำให้ระยะการปลูกถูกต้องและ สม่ำเสมอ

ในปี 2530 - 2532 ได้ทำการศึกษาวิธีการปลูก (ยกร่อง , ไม่ยกร่อง) การวางท่อนพันธุ์ปลูก แบบปักตรง เอียง นอน ขนาดท่อนพันธุ์ ตลอดจนความลึกในการปลูกทั้งในฤดูฝนพฤษภาคม - สิงหาคม และฤดูแล้ง พฤศจิกายน พบว่า

ในฤดูฝน (พฤษภาคม - สิงหาคม) การปลูกมันสำปะหลังแบบปักตรง หรือ เอียง ได้ผลดีกว่าแบบวางนอน ขนาด 20 เซนติเมตร ที่ระดับความลึก 5 - 10 เซนติเมตร

ในฤดูแล้ง พบว่าการปลูกแบบตรง หรือ เอียงให้ผลดีกว่าการปลูกแบบวางนอน ท่อนพันธุ์ ขนาด 25 เซนติเมตร โดยปักลึก 15 เซนติเมตร

ไสว (2527 : 350) ได้ศึกษาวิธีการปลูกแบบปักตรง หรือ เอียง ทั้งในฤดูฝนและ ฤดูแล้ง มีข้อดีคือ

1. งอกเร็วกว่าการปลูกแบบนอน (ฝัง)

2. สะดวกต่อการปลูกซ่อมและการกำจัดวัชพืช ในระยะเวลาการเจริญเติบโต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ในสภาพฤดูแล้ง การใช้ท่อนพันธุ์ที่ปลูกที่มีความยาวขนาด 25 เซนติเมตร และปลูกลึก 15 เซนติเมตร ไม่จำเป็นการยกร่องปลูกจะช่วยให้มีความงอก ความอยู่รอด จนถึงการเก็บเกี่ยวตลอดจนผลผลิตของมันสำปะหลังสูงกว่า การปลูกแบบวางนอน

ตารางที่ 8 แสดงแบบและวิธีการปลูก ขนาดท่อนพันธุ์และการปลูกแบบต่าง เมื่อปลูกมันสำปะหลังในสภาพฤดูฝน (พฤษภาคม)

วิธีการปลูก	# ต้นอยู่รอด /ไร่	# ต้นเก็บเกี่ยว /ไร่	ผลผลิตทั้งหมด ตัน/ไร่	% แป้ง	มันแห้ง
แบบปลูก					
- ยกร่อง	2,331a	2,234a	2.39a	16.66a	10.44a
- ไม่ยกร่อง	2,309a	2,233a	2.16a	7.16b	30.47a
F- test	NS	NS	NS	NS	NS
วิธีปลูก					
- ปักตรง	2,380a	2,321a	2.57a	17.03a	30.76a
- ปักเอียง	2,328a	2,315a	1.47a	17.30a	30.78a
- วางนอน	2,199b	2,065b	1.77b	15.85a	29.82b
F- test	**	**	**	**	**
ขนาดท่อนพันธุ์					
- 20 ซม	2327a	2,235a	3.32a	16.67a	30.45a
- 25 ซม.	2305a	2,232a	2.17b	16.69a	30.17a
F- test	NS	NS	*	NS	NS

ที่มา : ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงผลและวิธีการปลูก ขนาดท่อนพันธุ์ และ การปลูกแบบต่างๆเมื่อปลูกมันสำปะหลังในสภาพฤดูแล้ง

วิธีการ	# ต้นอยู่รอด /ไร่	# ต้นเก็บเกี่ยว ไร่	ผลผลิตหัวมันสด ตัน/ไร่	% แป้ง	% มันแห้ง
แบบปลูก					
- ขกร่อง	1,371a	1,882b	2.35a	18.63a	31.90a
- ไม่ขกร่อง	1,935a	2,078a	2.39a	18.65a	32.04a
F- test	**	**	NS	NS	NS
วิธีปลูก					
- ปักตรง	2,087a	2,235a	2.84a	19.04a	31.86a
- ปักเอียง	1,919b	2,092b	2.63a	18.68a	32.20a
- วางนอน	1,464c	1,614c	1.65b	18.68b	31.70a
F-test	**	**	**	*	NS
ขนาดท่อนพันธุ์					
- 20 ซม.	1252b	1,869b	2.32a	18.51a	31.86a
- 25 ซม.	2,083a	2,263a	2.47a	18.87a	32.20a
F-test	**	**	NS	NS	NS

ที่มา : ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยองปี 2533

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมวิชาการเกษตร (2523: 3-27) ได้ศึกษาปุ๋ยและการใส่ปุ๋ย มันสำปะหลัง ต้องการธาตุในดินมาก คือ ธาตุไนโตรเจน 17.8 ฟอสฟอรัส 8.7 และ โพแทสเซียม 28.7

ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ที่แนะนำให้ใช้ได้แก่ปุ๋ย สูตร 8-8-8 อัตรา 100 กิโลกรัม / ไร่ หรือ 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตรา 50 กิโลกรัม / ไร่ การใส่ปุ๋ยควรใส่ 2 ครั้ง เมื่อมันสำปะหลังมีอายุ 1 เดือน ไรห่างจากต้น 6 นิ้ว ครั้งที่ 2 เมื่อมันสำปะหลังมีอายุ 3 เดือน ใส่ห่างจากต้น 10 - 20 นิ้ว

การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่นปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก หรือ ปุ๋ยพืชสด ควรใส่ก่อนการเพาะปลูก
โรคและแมลง

พิชัย (2528) กล่าวถึงโรคและแมลง ที่สำคัญของมันสำปะหลังและการป้องกันไว้ดังนี้

1. โรคใบจุด (leaf spot)

- สาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Gercospora sp*
- ลักษณะอาการ ใบจะเป็นแผลจุดกลมๆ สีน้ำตาลประมาณ 1 เซนติเมตร จะเกิดใบแก่ แต่ไม่ทำความเสียหายมากนัก
- การป้องกัน ใช้ยา Orthogide 50 % อัตรา 2 ส่วน ต่อ 100 ส่วน พ่น

2. โรคหัวเน่า (Stronge rot)

- สาเหตุ เกิดจากเชื้อ *Diplodia tubericora*
- ลักษณะอาการ มักเกิดกับหัวมันสำปะหลังที่เป็นแผล หรือ หัวมันที่ชุกมากองรวมกันไว้ โดยแผลจะค่อยๆเริ่มเปลี่ยนเป็น สีน้ำตาลอ่อน และ สีดำหัวมันสำปะหลังจะยุบ
- การป้องกันกำจัด อย่าทำให้หัวมันสำปะหลังเป็นแผลเชื้อรา จะเข้าได้ง่าย เก็บในอากาศที่ถ่ายเทสะดวก

3. โรคใบด่าง (Mosaie or curly leaf disease)

- สาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัสระบาด โดยแมลงหริ่งขาว เป็นโรคที่ร้ายแรง
- ลักษณะอาการ ใบจะด่าง และ หักงอ สังเคราะห์แสงได้น้อย ต้นจะแคระแกรน ผลผลิตลดลง
- การป้องกัน ใช้ต้นที่ไม่เป็นโรคและด้านทานโรค

โรคแมลง

แมลงที่พบ และทำอันตรายแก่มันสำปะหลังมี ดังนี้ คือ

ไรแดง (Red spider)

- สาเหตุ *Tetranychus telarius* l

- ลักษณะอาการ ตัวเล็ก มี 8 ขา อยู่ใต้ใบมันสำปะหลัง ทำให้ใบซีดขาว

จะดูคน้ำเลี้ยง และตายในที่สุด จะระบาดในฤดูแล้ง และ หายไปเมื่อ ฤดูฝน

- การป้องกัน ใช้ยา kelthane และ Aramite หรือ กำมะถันผง

ผลผลิตและการเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 5 แสดงผลผลิตหัวมันสด (ตัน/ไร่) ของมันสำปะหลังพันธุ์ระยอง 90 และ ระยอง 60 ที่ปลูกด้วยระยะต่างๆ และ ใส่ปุ๋ยในอัตราที่เท่ากัน

พันธุ์ ปุ๋ย กก./ไร่	ระยอง 90				ระยอง 60				เฉลี่ยระยะปลูก			
	ระยะปลูก	0	25	50	100	เฉลี่ย	0	25	50	100	เฉลี่ย	
1x1(1,600)		3.75	3.43	4.27	4.30	3.94	4.07	4.59	4.60	4.83	4.52	4.23
1x0.80		3.99	4.09	4.29	5.08	4.21	4.23	4.76	4.58	4.70	4.64	4.43
1x0.66		3.76	4.11	4.11	4.82	4.20	4.20	4.34	5.12	4.50	4.58	4.39
เฉลี่ย		3.64	3.88	4.22	4.75	4.22	4.22	4.56	4.87	4.68		
		4.12b				4.58a						

LSD (0.05) พันธุ์ x ระยะปลูก x อัตราปุ๋ย = 0.59 ตัน /ไร่

ที่มา : ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง ปี พ.ศ. 2530 - 2532

เจริญศักดิ์ (2523 : 71) ได้วิจัยการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลัง นิยมเมื่อมีอายุ 12 เดือน ถึงแม้จะทำให้ผลผลิตตกต่ำกว่าอายุ 14,16,18 เดือน การเก็บเกี่ยวสูงกว่าอายุอายุ 12 เดือน จะทำให้ผลผลิตสูงก็ตาม แต่ หัวมันสำปะหลังค่อนข้างแข็ง ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๑ แสดงเปอร์เซ็นต์แบ่งในหัวมันสำปะหลังเมื่อเก็บเกี่ยวในเดือนต่างๆ และ เมื่ออายุต่างๆ พันธุ์ระยอง

เดือนเก็บเกี่ยว เฉลี่ย	อายุเดือน						
	8	10	12	14	16	18	
พฤษภาคม	16.5	18.8	19.0	-	-	-	18.1
มิถุนายน	15.8	16.6	17.7	-	-	-	16.7
กรกฎาคม	-	17.2	19.7	18.7	-	-	18.5
สิงหาคม	-	20.2	17.4	19.0	-	-	18.8
กันยายน	-	-	19.4	17.8	19.1	-	18.7
ตุลาคม	-	-	22.2	18.2	19.6	-	20.0
พฤศจิกายน	-	-	-	21.3	22.8	20.3	21.4
ธันวาคม	-	-	-	26.1	20.9	21.1	22.77
มกราคม	26.4	-	-	-	22.4	21.7	23.5
กุมภาพันธ์	23.3	-	-	-	22.5	20.3	22.0
มีนาคม	22.9	25.1	-	-	-	18.3	22.1
เมษายน	21.7	23.8	-	-	-	19.8	21.7
เฉลี่ย	21.1	20.3	19.2	20.2	21.2	20.2	-

ที่มา : เจริญศักดิ์ 2523

การตลาด

กรมวิชาการเกษตร (2525) กล่าวถึงตลาดที่รับซื้อมันสำปะหลัง แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. การตลาดภายในประเทศ จะรับซื้อ

1.1 ผลผลิตหัวมันสด

1.2 ตลาดผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพื่อการเลี้ยงสัตว์

1.2.1 มันเส้น

1.2.2 มันอัดเม็ด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การตลาดต่างประเทศ

ประเทศไทยส่งผลิตภัณฑ์ออกเป็นอันดับ 5 ของโลกแบ่งประเภทที่ส่งออก

- 2.1 ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพื่อการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ มันเส้น มันอัดเม็ด
- 2.2 แป้งมันสำปะหลัง

ไสว (2527 : 332) ได้ศึกษาประโยชน์ของมันสำปะหลัง เนื่องจากหัวมันสำปะหลังมีแป้ง โปรตีน และ ไขมันค่อนข้างสูง ซึ่งสามารถใช้เป็นอาหารมนุษย์ และ สัตว์ได้เป็นอย่างดี จำแนกประโยชน์ได้ดังนี้

1. ใช้เป็นอาหารของมนุษย์
2. ใช้ในอุตสาหกรรมแป้ง
3. ใช้หมักทำแอลกอฮอล์
4. ใช้ทำเป็นอาหารสัตว์

ต้นทุนการผลิต

กรมวิชาการเกษตร (2523 : 146 - 147) ได้แบ่งต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายดังนี้

1. ต้นทุนผันแปร ได้แก่ค่าใช้จ่ายต่างๆสำหรับการผลิตทางการเกษตรซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการผลิตที่จะได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และ ค่าใช้จ่าย ส่วนที่ไม่เกิดขึ้นเมื่อยังไม่มีกิจกรรมการผลิตขึ้นต้นทุนผันแปรมีค่าใช้จ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1.1 ค่าใช้จ่ายแรงงานสำหรับในกิจกรรมการผลิต
- 1.2 ค่าใช้จ่ายในการใช้ปัจจัยการผลิต ได้แก่ พันธุ์พืช ปุ๋ย ยาปราบวัชพืช
- 1.3 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์
- 1.4 ค่าเสียโอกาสของเงินทุน

2. ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายปัจจัยต่างๆ ในการผลิตซึ่งได้เกิดขึ้นแล้ว ถึงแม้จะไม่ได้ ทำการผลิตแต่อย่างใดก็ได้แก่

- 2.1 ค่าใช้ที่ดิน
- 2.2 ค่าเสื่อมอุปกรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (POPULATION)

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ เกษตรกรที่ทำการผลิตมันสำปะหลัง ในพื้นที่อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีจำนวน 5 ตำบล มีจำนวนประชากรที่ผลิตมันสำปะหลัง 1,228 ครอบครัว

กลุ่มตัวอย่าง (SAMPLE)

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในครั้งนี จะได้จากการสุ่มตัวอย่างผู้ผลิตมันสำปะหลัง ในอำเภอขามทะเลสอ จำนวนทั้งสิ้น 123 ครอบครัว

วิธีสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ จะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มอย่างง่าย (SIMPLE RANDOM SAMPLING) โดยจะเลือกตัวอย่างมาเพียง 10 % จาก 5 ตำบล มีเกษตรกรที่ทำการผลิตมันสำปะหลัง 1,228 ครอบครัว จากนั้นขั้นตอนต่อไปจะทำการสุ่มคัดเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่จะให้ข้อมูลโดยใช้ตารางเลขสุ่ม (RANDOM TABLE) ให้ได้จำนวนทั้งสิ้น 123 ครอบครัว

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูล จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบปฐมภูมิ (PRIMARY DATA) จากเกษตรกรที่ทำการผลิตมันสำปะหลังโดยตรง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามแบ่ง ออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนแรก จะเป็นข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่สอง จะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพการผลิตมันสำปะหลัง

ส่วนที่สาม จะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับต้นทุน ในระหว่างการผลิต ปี พ.ศ. 2539

ส่วนที่สี่ จะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และ อุปสรรคหรือข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่ทำการผลิตมันสำปะหลัง

นอกจากนั้น จะเป็นการรวบรวมข้อมูลโดยทำการศึกษาข้อมูล แบบทุติยภูมิ (SECONDARY DATA) ซึ่งเป็นข้อมูลทางวิชาการ ซึ่งได้จาก ตำราวิชาการ วารสาร และ เอกสาร โดยได้มาจากหน่วยงานของรัฐบาล และ เอกชน เช่น กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอขามทะเลสอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ทำการศึกษาข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และ ตรวจสอบความเรียบร้อย แล้วนำไปประมวลผลข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (DESCRIPTIVE STATISTICS) ได้แก่การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และ เปอร์เซนต์

1. เป็นการคำนวณหาค่าร้อยละ (PERCENTAGE)

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

P = จำนวนเปอร์เซนต์

n = จำนวนตัวอย่าง หรือ ข้อมูลที่ทำการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างหรือข้อมูลทั้งหมด

2. หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (MEAN)

เป็นการรวบรวมข้อมูล แต่ละชุดของสมาชิกทั้งหมดด้วยจำนวนสมาชิกที่ได้จากการศึกษา

$$\bar{X} = \frac{\sum xi}{N}$$

$\bar{X}$ = คือค่าเฉลี่ย

$\sum xi$ = คือผลรวมคะแนนทั้งหมด (I = +1, 2,3.....N)

xi = จุดกึ่งกลางของข้อมูลแต่ละชั้น

N = คือ จำนวนตัวอย่าง หรือจำนวนประชากรทั้งหมด

3. หาค่าพิสัย (RANGE) ใช้คำนวณช่วงอันตรภาคชั้นทำได้ดังนี้

ค่าคะแนนสูงสุด - ค่าคะแนนต่ำสุด

ระยะเวลาสถานที่

การศึกษาและการวิจัยในครั้งนี้ จะใช้ระยะเวลาการศึกษา และ การเก็บรวบรวมข้อมูล รวมระยะเวลา ประมาณ 8 เดือน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ.2539 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ 2540 โดยจะทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ใน อำเภอบางปะอิน จังหวัดนครราชสีมา

แผนงานระยะเวลา

แผนการดำเนินงาน	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค
1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น _____ จากเอกสาร								
2. จัดทำโครงการวิจัย _____								
3. จัดทำแบบสอบถาม _____								
4. เก็บข้อมูลภาคสนาม _____								
5. ประมวลและวิเคราะห์ ข้อมูล _____								
6. สรุปผลการศึกษา _____								
7. เขียนรายงานการพิมพ์ _____								

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเกษตรกร ผู้ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ อำเภอลำดวน จ.สุรินทร์ จำนวนตัวอย่าง 123 ตัวอย่าง ผลการศึกษาประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนแรกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ผู้ปลูกมันสำปะหลัง ส่วนที่สองเกี่ยวกับสภาพการผลิตมันสำปะหลัง และ วิธีการปฏิบัติต่างๆ ส่วนที่สามเกี่ยวกับต้นทุน การผลิตในฤดูกาลผลิต 2539 และส่วนที่เป็นผลการศึกษาเกี่ยวกับด้านปัญหา และ อุปสรรค หรือ ข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ในพื้นที่ อำเภอลำดวน จ.สุรินทร์ ปี 2539 ประกอบด้วยส่วนต่างๆ คือ เพศ อายุ ศาสนา สภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนบุตรในครอบครัว แรงงานในการผลิตมันสำปะหลังในครอบครัว แรงงานในการผลิตมันสำปะหลังปี/คน ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพรอง พื้นที่ทำการเกษตร ประเภทกรรมสิทธิ์ที่ดิน แหล่งเงินกู้ยืม การเป็นสมาชิก รายได้เกษตรกรต่อปี และ การเข้าร่วมโครงการ คปร.

เพศ

เกษตรกรเป็นเพศชาย มีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 80.49 เป็นเพศหญิง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51

อายุ

พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 55 ปี อายุสูงสุด 86 ปี อายุต่ำสุด 24 ปี

สถานภาพทางสมรส

เกษตรกรที่แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกันมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 86.18 รองลงมาได้แก่ หม้าย ร้อยละ 12.19 หย่า ร้อยละ 1.63

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกร

พบจำนวนสมาชิกในครอบครัวเกษตรกร พบว่าครัวเรือนเกษตรกรมีมากที่สุด 7-9 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด คือ 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 เฉลี่ยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกร 5

จำนวนบุตรในครอบครัว

จำนวนบุตรในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน จำนวนบุตรในครอบครัวสูงสุด 8 คน ต่ำสุด 1 คน

แรงงานในการผลิตมันสำปะหลังในครอบครัว

ใช้แรงงานในการผลิตมันสำปะหลัง ในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 72.32 ไม่ใช้แรงงานในครอบครัวในการผลิตมันสำปะหลังคิดเป็นร้อยละ 27.64 ไม่ใช้แรงงานเพราะแรงงานส่วนใหญ่เป็น เด็ก และ คนชรา

แรงงานในการจ้างในการผลิตมันสำปะหลังแรง / ปี

แรงงานจ้างในการผลิตมันสำปะหลัง แรง/ปี เฉลี่ย 26 แรง ช่วงแรงงานในการจ้างต่ำสุด 2-8 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 ช่วงแรงงานในการจ้างสูงสุด 44-55 คน ร้อยละ 4.60

ระดับการศึกษา

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 88.61 รองลงมาได้แก่เกษตรกรไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 9.76 และ ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 1.63

อาชีพรองของเกษตรกร

จากจำนวนที่เกษตรกรที่ประกอบอาชีพรองของเกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น 123 คน พบว่าอาชีพรองที่พบมากที่สุด คือ การทำนา คิดเป็นร้อยละ 68.30อาชีพรองทำน้อยที่สุด คือ ค้าขายร้อยละ 2.40

ลักษณะพื้นที่ทำการเกษตร

พื้นที่ทำการเกษตรสูงสุด 180 ไร่ ต่ำสุด 5 ไร่ พื้นที่เป็นของตนเอง 84 ไร่ เฉลี่ยพื้นที่เป็นของตนเอง 27 ไร่ พื้นที่เช่าผู้อื่น 9 ราย ร้อยละ 7.32 ให้ผู้อื่นเช่า 1 รายร้อยละ 0.80 พื้นที่ผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 32 ไร่ ประเภทกรรมสิทธิ์ที่ดินมีมากที่สุดคือ โฉนด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้อยละ 48.80 สภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดินนอกจากการผลิตมันสำปะหลังทำนามีมากที่สุดร้อยละ 79.68

ลักษณะการกักขัง

ผลการศึกษา พบว่าปีที่ผ่านมาเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90.24 เคยกักขัง ไม่เคยกักขัง 9.76 กู้จาก ธ.ก.ส.ทั้งหมดเป็นเงินกู้ประเภทระยะสั้น

รายได้ของเกษตรกรจากการผลิตมันสำปะหลัง

เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 53,225 บาท รายได้สูงสุด 173,600 บาท รายได้ต่ำสุด 4,200 บาท

รายได้อื่นๆ

จากการศึกษาพบว่ารายได้เฉลี่ยอื่นๆนอกจากการผลิตมันสำปะหลังเท่ากับ 34,037 บาท/ปี จากการทำนาเฉลี่ย 19,801 บาท/ปี เลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 32,882 บาท/ปี รับจ้างเฉลี่ย 29,900 บาท/ปี ทำสวนผักผลไม้เฉลี่ย 54,263 บาท/ปี กำขายเฉลี่ย 33,400 บาท/ปี

การเข้าร่วมโครงการ คปร.

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ คปร. คิดเป็นร้อยละ 21.96 เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ คปร. คิดเป็นร้อยละ 78.04 สาเหตุที่ไม่เข้าร่วมโครงการเป็นเพราะเกษตรกรบางรายไม่มีพื้นที่เพียงพอ การเข้าร่วมโครงการต้องมีการสอบคัดเลือก และ ลักษณะพื้นที่ไม่เหมาะสม เช่น ดินเค็ม ดินเป็นกรด

ตารางที่ 7 แสดงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

รายการ	จำนวนตัวอย่าง N= 123	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	99	80.49
- หญิง	24	19.51
อายุ		
- 24-32	6	4.88
- 33-41	19	15.45
- 42-50	35	28.46
- 51-59	34	27.46
- 60-68	18	14.63
- 69-77	9	7.31
- 78-86	2	1.63
สภาพทางสมรส		
- แต่งงานอยู่ด้วยกัน	106	86.18
- หม้าย	15	12.19
- หย่า	2	1.63
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
- 1-3	8	6.50
- 4-6	84	68.30
- 7-9	31	25.20
จำนวนบุตรในครอบครัว		
- 1-2	38	30.90
- 3-4	55	44.71
- 5-6	28	22.77
- 7-8	2	1.62

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวนตัวอย่าง N = 123	ร้อยละ
แรงงานในการผลิตมันสำปะหลังในครอบครัว		
- ใช้แรงงานในการผลิตในครอบครัว	89	72.36
- ไม่ใช้แรงงานการผลิตในครอบครัว	34	27.64
แรงงานในการจ้างผลิตมันสำปะหลัง แรง/ปี		
- 2-8	14	11.40
- 9-15	22	17.90
- 16-22	24	19.51
- 23-29	39	31.70
- 30-36	10	8.13
- 37-43	9	7.30
- 44-50	5	4.06
ระดับการศึกษาของเกษตรกร		
- ไม่ได้เรียนหนังสือ	12	9.76
- ระดับประถมศึกษา	109	88.61
- มัธยมศึกษา	2	1.63
อาชีพรองของเกษตรกร		
- ทำนา	84	68.30
- เลี้ยงสัตว์	20	16.26
- รับจ้าง	11	8.94
- ทำสวนผักผลไม้	5	4.10
- ค้าขาย	3	2.40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงหรือเผยแพร่ข้อมูลของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง**

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวนตัวอย่าง N = 123	ร้อยละ
พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด (ไร่)		
- 5-40	38	30.90
- 41-75	53	43.10
- 76-110	21	17.07
- 111-145	2	1.63
- 146-180	9	
พื้นที่เป็นของตนเอง (ไร่)		
- 5-16	20	16.30
- 17-28	41	33.33
- 29-40	21	17.07
- 41-52	13	10.55
- 53-64	10	8.13
- 65-76	12	9.15
- 77-88	6	4.87
ลักษณะพื้นที่เช่า (ไร่)		
- เช่าผู้อื่น	9	7.32
- ให้ผู้อื่นเช่า	1	0.81
พื้นที่ทำการผลิตมันสำปะหลัง (ไร่)		
- 2-24	68	55.30
- 25-49	38	30.90
- 50-74	12	9.75
- 75-99	4	3.25
- 100-124	1	0.80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวนตัวอย่าง N = 123	ร้อยละ
ประเภทกรรมสิทธิ์ที่ดิน		
- โฉนด	60	48.80
- นส3ก.	47	38.21
- สปก.	4	9.75
- สค.	3	3.25
- ไม่มีเอกสารสิทธิ์	9	7.31
สภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดิน		
- ทำนา	98	76.68
- เลี้ยงสัตว์	20	16.26
- ทำสวนผักผลไม้	5	4.06
ลักษณะการกู้ยืม		
- เคยกู้ยืมเงินทุน	111	90.24
- ไม่เคยกู้ยืม	12	9.76
รายได้ของเกษตรกรจากการขายผลผลิตมันสำปะหลัง		
- ต่ำกว่า 4,200 บาท	2	1.63
- 4,200-38,080	47	38.21
- 38,081-71,961	55	44.71
- 71,962-105,841	10	8.13
- 105,842-139,721	8	6.50
- 139,722-173,600	1	0.82

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
	N = 123	
รายได้อื่นๆ เฉลี่ย (บาท)		
- ทำนา 19,801	84	68.30
- เลี้ยงสัตว์ 32,822	20	16.26
- รับจ้าง 29,900	11	8.94
- ทำสวนผักผลไม้ 54,263	5	4.10
- ค้าขาย	3	2.40
การเข้าร่วมโครงการ คปร.		
- เข้าร่วม	27	21.96
- ไม่เข้าร่วม	96	78.04

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตมันสำปะหลัง ปี 2539

จากการศึกษาด้านด้านสภาพการผลิตมันสำปะหลัง ในอำเภอบางละมุง จังหวัดนครราชสีมา ปี 2539 ในส่วนนี้ประกอบด้วย การเตรียมพื้นที่ แรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมันสำปะหลัง การใส่ปุ๋ยก่อนปลูกมันสำปะหลัง การขยกร่อง การใส่ปุ๋ยเคมี วิธีการกำจัดวัชพืช การบำรุงพื้นที่หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ด้านโรคแมลง การปลูกพืชแซมมันสำปะหลัง ระยะห่างของการปลูกมันสำปะหลัง แหล่งจำหน่ายและวิธีการจำหน่าย มีผลการศึกษาดังนี้ (ตารางที่ 8)

การเตรียมพื้นที่

จากการศึกษาในตารางที่ 26 พบว่าเกษตรกรทั้งหมด มีวิธีการเตรียมพื้นที่ โดยการไถตะ ไถแปร แล้วขยกร่อง

การเตรียมท่อนพันธุ์

พันธุ์มันสำปะหลังใช้ในแต่แปลงพบว่าเกษตรกรเตรียมเองร้อยละ 26.82 เตรียมเอง และ ซื้อจากเพื่อนบ้านร้อยละ 36.59 ซื้อจากเพื่อนบ้านร้อยละ 14.64 และ อื่นๆ เช่น ได้จากโครงการ คปร. ร้อยละ 21.95

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้ปลูก

เกษตรกรส่วนมากนิยมใช้พันธุ์ในการปลูก พันธุ์ ระยะของ 60 มากที่สุดร้อยละ 39.35 พันธุ์มันสำปะหลังที่ปลูกน้อยที่สุด พันธุ์ระยะของ 1 ร้อยละ 2.31

ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้ปลูก

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรใช้พันธุ์เดียวกันปลูกทั้งแปลงร้อยละ 44.71 ใช้หลายพันธุ์ด้วยกันร้อยละ 55.29

กรณีใช้หลายพันธุ์ด้วยกัน

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกร ส่วนใหญ่จะใช้ 2-3 พันธุ์ ร้อยละ 88.24 ใช้มากกว่า 3 พันธุ์ ร้อยละ 11.76

ระยะห่างท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกมันสำปะหลัง โดยใช้ระยะห่างช่วงที่ปลูกกันมาก คือ 50-60 เซนติเมตร ร้อยละ 55.28 ช่วงระยะที่ปลูกน้อยที่สุดคือ ช่วงระยะการปลูก 90-100 เซนติเมตร ร้อยละ 0.81

แรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมันสำปะหลัง

เกษตรกรจะใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมันสำปะหลัง คือ ใช้แรงงานในครอบครัวทั้งหมด แรงงานในการจ้าง 21.94 แรงงานเพื่อนบ้าน ร้อยละ 4.50 ใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมันสำปะหลัง โดยเกษตรกรจะเสียค่าใช้จ่าย 150 บาท / ไร่

การใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกมันสำปะหลัง

จากตารางที่ 8 พบว่าเกษตรกร ทั้งหมด ใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกมันสำปะหลัง

การยกร่อง

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการยกร่องทั้งหมด แรงงานในการยกร่องคือ แรงงานในการจ้าง เครื่องจักร โดยเกษตรกรจะเสียค่าใช้จ่ายในการยกร่อง 150 บาท / ไร่

การใส่ปุ๋ยเคมี

เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด ใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 25 กก. / ไร่ และ ใส่จำนวน 2 ครั้งสูตรที่ใช้คือ 15-15-15 และ 16-16-16 และมีการใส่ปุ๋ยคอกจำนวน 1 ครั้ง โดยใส่ 100 กก. / ไร่ จำนวน 1 ครั้ง / ปี

วิธีการกำจัดวัชพืช

เกษตรกรมีวิธีการกำจัดวัชพืช 2 วิธี คือ การใช้แรงงานในการถางหญ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.18 และ การใช้สารเคมี (ยาฆ่าหญ้า) ร้อยละ 0.82 โดยเฉลี่ยเกษตรกร

กำจัดวัชพืช 2 ครั้ง / ปี

เอกสารนี้เป็นของสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครเชียงใหม่ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาโรคแมลง

ปัญหาโรคแมลงส่วนใหญ่จะเป็นพวก เพลี้ย ไรแดง คิดเป็นร้อยละ 1.62 ไม่มีแมลงระบาดคิดเป็นร้อยละ 98.38

การบำรุงรักษาพื้นที่หลังจากการเก็บเกี่ยวผลิต

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะทิ้งพื้นที่ว่างเปล่าไว้เฉยๆก่อน ถึงฤดูปลูก คิดเป็นร้อยละ 84.55 ปลูกพืชคลุมดินร้อยละ 1.63 และ เกษตรกรปลูกพืชชนิดใหม่ ร้อยละ 13.82 พืชที่ปลูก คือ แตงโม ถั่วเขียว ข้าวโพด

การปลูกพืชแซมมันสำปะหลัง

จากการศึกษา พบว่าเกษตรกรส่วนมากจะไม่ปลูกพืชแซมมันสำปะหลัง คือ ร้อยละ 98.38 และมีเกษตรกรปลูกพืชแซมมันสำปะหลัง ร้อยละ 1.62 พืชที่เกษตรกรปลูกแซมมันสำปะหลังจะไม่มีการใส่ปุ๋ย พืชที่ปลูกแซม คือ ข้าวโพด

แหล่งจำหน่าย

จากตารางที่ 8 พบว่าแหล่งจำหน่ายของเกษตรกรทั้งหมด คือ โรงงานโดยเกษตรกรจะขายผลิตเป็นหัวมันสด วิธีการนำไปจำหน่ายเกษตรกรจะนำไปขายให้พ่อค้าที่โรงงานเองทั้งหมด

ตารางที่ 8 แสดงสภาพการผลิตมันสำปะหลัง ปี 2539

รายการ	จำนวนตัวอย่าง N = 123	ร้อยละ
การเตรียมพื้นที่		
- ไถตะไถแปร แล้วยกร่อง	123	100.00
การเตรียมท่อนพันธุ์		
- เตรียมเอง	33	26.82
- เตรียมเองและซื้อจากเพื่อนบ้าน	45	36.59
- ซื้อจากเพื่อนบ้าน	18	14.64
- อื่นๆ ปลูก	27	21.95
พันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้ปลูก		
- ระยะเวลา 1	5*	2.31
- ระยะเวลา 3	10*	4.62
- ระยะเวลา 5	16*	7.40
- ระยะเวลา 60	85*	39.35
- ระยะเวลา 90	44*	20.40
- เกษตรศาสตร์ 50	56*	25.92
ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้ปลูกในแต่ละแปลง		
- ใช้พันธุ์เดียวกันทั้งแปลง	55	44.71
- ใช้หลายพันธุ์ด้วยกัน	68	55.29
กรณีใช้หลายพันธุ์ปนชนิดกัน		
- ใช้ 2-3 พันธุ์	60	88.24
- ใช้มากกว่า 3 พันธุ์	8	11.76
ระยะห่างของท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้ปลูก (ชม.)		
- 50-60	68	55.28
- 70-80	47	38.21
- 80-90	7	5.70
- 90-100	1	0.81

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	จำนวนตัวอย่าง N = 123	ร้อยละ
แรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมันสำปะหลัง		
- แรงงานในครอบครัว	123*	100.00
- แรงงานในการจ้าง	83*	67.47
- แรงงานเพื่อนบ้าน	17*	13.82
- เครื่องจักร	123*	100.00
- ทั้ง 4 ข้อรวมกัน	32*	26.01
ใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกมันสำปะหลัง		
- ใส่	123	100.00
มันสำปะหลังที่ปลูกมีการยกร่องหรือไม่		
- ยกร่อง	123	100.00
ถ้ามีการยกร่องยกร่องด้วยวิธีใด		
- ใช้แรงงาน คือ เครื่องจักร	123	100.00
การใส่ปุ๋ยเคมี		
ใส่ปุ๋ยเคมี	123	100.00
- เกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 25 กก. /ไร่ ใส่ 2 ครั้ง/ปี		
- เกษตรกรใส่ปุ๋ยคอก 1 ครั้ง ใส่ 100 กก./ไร่		
วิธีการกำจัดวัชพืช		
- ใช้สารเคมี (ยาฆ่าหญ้า)	1	0.82
- ถางหญ้า	122	99.18
เกษตรกรกำจัดวัชพืชใช้สารเคมีและการถางหญ้า 2 ครั้ง / ปี		
ปัญหาโรคแมลง		
- มี	2	1.62
- ไม่มี	121	99.18

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	จำนวนตัวอย่าง N = 123	ร้อยละ
หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตมีการบำรุงพื้นที่อย่างไร		
- ทิ้งไว้เฉยๆก่อนถึงฤดูปลูก	104	84.55
- ปลูกพืชคลุมดิน	2	1.63
- ปลูกพืชชนิดใหม่	17	13.82
เกษตรกรที่ปลูกพืชชนิดใหม่หลังการเก็บเกี่ยว		
คือ แตงโม ถั่วเขียว ข้าวโพด		
การปลูกพืชแซมมันสำปะหลัง		
- มี	2	1.62
- ไม่มี	121	98.63
พืชที่ปลูกแซมมันสำปะหลัง คือ ข้าวโพด		
พืชที่ปลูกไม่มีการใส่ปุ๋ย		
แหล่งจำหน่าย		
- โรงงาน	123	100.00
ท่านจำหน่ายโดยวิธีใด		
- หวังมันสด	123	100.00
- นำไปขายเอง	123	100.00

หมายเหตุ * ตอบคำถามได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 3 ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง

จากการศึกษาทางด้านต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ปี 2539 ต้นทุนการผลิต คือ ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ต่อไร่ / ปี มีดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง

ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง โดยเฉลี่ยไร่ / ปี เท่ากับ 2,180 บาท ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ ดังนี้ (ตารางที่ 9)

ต้นทุนผันแปรประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าท่อนพันธุ์ ค่าวัสดุ เช่นปุ๋ยหมัก ปุ๋ยเคมี ยากำจัดวัชพืช และ ค่าแรงงาน เช่น แรงงานในการปลูก ค่ายกร่อง ค่าดูแลรักษา เช่น การฉีดยาฆ่าเชื้อใส่ปุ๋ย และ ค่าอื่นๆ เช่น ค่าเก็บเกี่ยว และ ค่าขนส่ง

จากการศึกษาการใช้ต้นทุนการผลิต มันสำปะหลังต่อไร่/ปี ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($N = 123$) พบว่าเกษตรกรใช้ต้นทุนการผลิตทั้งหมดโดยเฉลี่ย 2,180 บาท/ไร่/ปี โดยสามารถแยกออกเป็นการใช้ ต้นทุนผันแปรร้อยละ 82.11 (1,790 บาท) และ ต้นทุนคงที่ ร้อยละ 17.89 (390 บาท) ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด

ส่วนต้นทุนคงที่ประกอบด้วย ค่าภาษีบำรุงท้องที่ ค่าเช่า และ ค่าเสื่อมอุปกรณ์ เช่น มีด จอบ และ อุปกรณ์ อื่นๆ (ตารางที่ 9)

ซึ่งหากพิจารณารายได้จากการขายผลผลิตมันสำปะหลังพบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 53,225 บาท/ปี มันสำปะหลังที่ผลิตเฉลี่ย 1 ไร่ เท่ากับ 2,560 กิโลกรัม ราคา มันสำปะหลังเฉลี่ยกิโลกรัมละ 0.70 บาท รายได้ที่ผลิตได้ใน 1 ไร่ เท่ากับ 1,855 บาท ($2,650 \times 0.70$)

ต้นทุนการผลิต 1 ไร่ ต่อปี เท่ากับ 2,180 บาท เกษตรกรจะมีรายได้เท่ากับ -325 บาท ($1,855 - 2,180$) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพมันสำปะหลังจะขาดทุนเนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงไร่ละ 325 บาท

ตารางที่ ๑ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง

รายการ	มูลค่าเฉลี่ย(บาท/ไร่/ปี)	ร้อยละ
N = 123		
ต้นทุนผันแปร (1,790 บาท)		82.11
1. ค่าเตรียมดิน	300	16.76
2. ค่าท่อนพันธุ์	200	11.18
3. ค่าวัสดุ		
- ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์	350	19.56
- ยากำจัดวัชพืช	120	6.70
4. ค่าแรงงาน		
- แรงงานในการปลูก	55	3.07
- ค่าयर่อง	150	8.38
- ค่าดูแลรักษา		
ถางหญ้า	130	7.26
ใส่ปุ๋ย	70	3.91
- ค่าอื่นๆ		
ค่าเก็บเกี่ยว	150	8.38
ค่าขนส่ง	265	14.80
รวมต้นทุนผันแปร	1,790	100.00
ต้นทุนคงที่ (390)		17.89
1. ค่าภาษีบำรุงท้องที่	5	1.29
2. ค่าเช่า	360	92.30
3. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์	25	6.41
รวมต้นทุนคงที่	5,235	100.00
รวมต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อ ไร่ ต่อ ปี	37,760	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการผลิตมันสำปะหลัง

การศึกษาทางด้านการผลิตมันสำปะหลังและอุปสรรคต่างๆ ในพื้นที่
อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ปี 2539 ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 9)

1. ปัญหาทางด้านที่ดิน

พบกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 7.30 ระบุมีปัญหามาก ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง
ระบุมีปัญหาร้อยละ 19.50 ระบุไม่มีปัญหาร้อยละ 73.20

จำนวนที่น้อยเกินไป เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 14.63 ระบุมี
ปัญหา ร้อยละ 41.47 ระบุไม่มีปัญหา ร้อยละ 43.90

ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 4.07 ระบุ
มีปัญหาร้อยละ 82.11 ระบุไม่มีปัญหา 13.82

2. การปลูกการดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว

ค่าจ้างเตรียมพื้นที่แพง เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 74.79 ระบุมี
ปัญหา ร้อยละ 24.39 และระบุไม่มีปัญหาร้อยละ 0.82

ขาดแคลนแรงงานปลูกและการเก็บเกี่ยว เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อย
ละ 8.13 ระบุมีปัญหา ร้อยละ 4.87 และระบุไม่มีปัญหาร้อยละ 87.00

ขาดแคลนพันธุ์และมีราคาแพง เกษตรกรระบุมีปัญหา
ร้อยละ 70.74 ระบุมีปัญหา ร้อยละ 18.70 ระบุไม่มีปัญหา ร้อยละ 10.56

มีแมลงรบกวนเกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 1.63 ระบุไม่มีปัญหา
ร้อยละ 98.37

ราคาปุ๋ยและยาปราบวัชพืชแพง เกษตรกรระบุมีปัญหา
ร้อยละ 60.61 ระบุมีปัญหา ร้อยละ 39.02 และ เกษตรกรระบุไม่มีปัญหาร้อยละ 0.82

ปัญหาเรื่องน้ำ เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 2.44 ระบุไม่มีปัญหา
ร้อยละ 97.57

ไม่ทราบวิธีการดูแลรักษา เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 83.74 และไม่มี
ปัญหาร้อยละ 16.26

ค่าเครื่องจักรมีราคาแพง เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 39.02 และ
เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 60.98

3. การตลาดและแหล่งเงินทุน

ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงเกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 94.93 ระบุมี

ปัญหา ร้อยละ 4.70

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขาดแหล่งเงินทุน เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 4.88 ระบุมีปัญหา ร้อยละ 87.80 และเกษตรกรระบุไม่มีปัญหา ร้อยละ 7.32

ดอกเบี้ยราคาสูง เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 29.27 ระบุมีปัญหา ร้อยละ 65.85 และระบุไม่มีปัญหา ร้อยละ 4.88

ราคามันสำปะหลังต่ำและไม่แน่นอน เกษตรกรระบุมีปัญหาทั้งหมด ปัญหาพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 91.05 ระบุไม่มี ปัญหา ร้อยละ 8.95

ปัญหาการขนส่งเกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 57.72 เกษตรกร ระบุมีปัญหา ร้อยละ 9.76 ระบุไม่มีปัญหา ร้อยละ 3.26

ไม่มีตลาดแน่นอน เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 70.73 ระบุมีปัญหา ร้อยละ 26.01 ระบุไม่มีปัญหา ร้อยละ 3.26

4. แหล่งความรู้และวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ไม่มีแหล่งข่าวสารให้ความรู้ในการผลิตมันสำปะหลังเกษตรกรระบุ ปัญหา ร้อยละ 23.58 ระบุไม่มีปัญหา ร้อยละ 76.42

ไม่มีความรู้เรื่องการบำรุงรักษาดินเกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 4.88 ระบุมีปัญหา ร้อยละ 90.24 และเกษตรกรระบุไม่มีปัญหา ร้อยละ 4.88

ไม่มีความรู้เรื่องป้องกันกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรระบุมีปัญหา ร้อยละ 1.63 ระบุไม่มีปัญหา ร้อยละ 98.37

ไม่มีความรู้เรื่องการเก็บรักษาพันธุ์มันสำปะหลังเกษตรกรระบุปัญหา มาก ร้อยละ 4.88 ระบุปัญหาคิดเป็น ร้อยละ 88.61 ระบุไม่มีปัญหาคิดเป็น ร้อยละ 6.51

ตารางที่ 10 ปัญหาการผลิตและ อุปสรรคต่างๆ

รายการ	ระดับของปัญหา					
	มีปัญหาหนัก		มีปัญหา		ไม่มีปัญหา	
	(3)	(2)	(1)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ที่ดิน						
- ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	9	7.30	24	19.50	90	73.20
- จำนวนที่น้อยเกินไป	18	14.63	51	41.47	54	43.90
- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	5	4.07	101	82.11	17	13.82
2. การปลูกการดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว						
- ค่าจ้างในการเตรียมพื้นที่แพง	92	74.79	30	24.39	1	0.82
-ขาดแคลนแรงงานปลูกและการเก็บเกี่ยว	10	8.13	6	4.87	107	87.00
- ขาดแคลนพันธุ์และมีราคาแพง	87	70.74	23	18.70	13	10.56
- มีแมลงรบกวน	-	-	2	1.63	121	98.37
- ราคาปุ๋ยและยาปราบวัชพืชแพง	74	60.16	48	39.02	1	0.82
- ปัญหาเรื่องน้ำ	-	-	3	2.44	120	97.56
- ไม่ทราบวิธีการดูแลรักษา	-	-	103	83.74	20	16.26
- ค่าเครื่องจักรมีราคาแพง	48	39.02	75	60.98	-	-
3. การตลาดและแหล่งเงินทุน						
- ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง	118	95.93	5	4.07	-	-
- ขาดแหล่งเงินทุน	6	4.88	108	87.80	9	7.32
- ดอกเบี้ยราคาสูง	36	29.27	81	65.85	6	4.88
- ราคามันสำปะหลังต่ำและไม่แน่นอน	123	100.00	-	-	-	-
- ปัญหาพ่อค้าคนกลาง	-	-	112	91.05	11	8.95
- ปัญหาการขนส่ง	71	57.72	12	9.76	40	32.52
- ไม่มีตลาดแน่นอน	87	70.73	32	26.01	4	3.26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการ	ระดับปัญหา N = 123					
	มีปัญหาหนัก (3)		มีปัญหา (2)		ไม่มีปัญหา (1)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. แหล่งความรู้และวิชาการที่เกี่ยวข้อง						
- ไม่มีแหล่งข่าวที่ให้ความรู้ในการผลิตมันสำปะหลัง	-	-	29	23.58	94	76.42
- ไม่มีความรู้เรื่องการบำรุงรักษาดิน	6	4.88	111	90.24	6	4.88
- ไม่มีความรู้เรื่องป้องกันกำจัดศัตรูพืช	-	-	2	1.63	121	98.37
- ไม่มีความรู้เรื่องการเก็บรักษามันสำปะหลัง	6	4.88	109	88.61	8	6.51

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และ ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการผลิตมันสำปะหลัง ในพื้นที่ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ปีการเพาะปลูก 2539 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทาง เศรษฐกิจ และ สังคม สภาพการผลิตมันสำปะหลัง ต้นทุนการผลิต ตลอดจนด้านปัญหา และอุปสรรคต่างๆที่เกิดจากการ ผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

โดยการศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 123 ตัวอย่าง สรุปผลได้ดังนี้

สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

เกษตรกรเป็นเพศชาย ร้อยละ 80.49 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 19.51 มีอายุเฉลี่ยของ เกษตรกร 55 ปี มีอายุสูงสุด 86 ปี ต่ำสุด 24 ปี นับถือศาสนาพุทธเพียงศาสนาเดียว สถาน ภาพทางสมรสของเกษตรกร แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกันมีมากที่สุดร้อยละ 86.18 จำนวน สมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 5 คน จำนวนบุตรในครอบครัว เฉลี่ย 4 คน แรงงานในการ ผลิตมันสำปะหลังในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 72.36 แรงงานในการจ้างผลิตมันสำปะหลัง ปี/ คน เฉลี่ย 26 แรง ต่อ ปี แรงงานจ้างมากที่สุด คือ 44-50 ร้อยละ 4.06 แรงงานจ้างต่ำ สุดคือ 2-8 แรงร้อยละ 11.40 ระดับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 88.61 อาชีพหลักมีมากที่สุด คือ ผลิตมันสำปะหลัง ทั้งหมด อาชีพรองของเกษตรกรมี การทำนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.30 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดคือ 180 ไร่ ต่ำสุด 5 ไร่ พื้นที่เป็นของตนเอง 27 ไร่ พื้นที่เช่าผู้อื่นร้อยละ 7.32 ประเภทกรรมสิทธิ์ในที่ดิน โฉนดมีมากที่สุดร้อยละ 48.80 สภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดินนอกจากการผลิตมัน สำปะหลัง ทำนามีมากที่สุดร้อยละ 79.68 ลักษณะการกู้ยืมส่วนใหญ่เคยกู้ยืมร้อยละ 90.24 แหล่งกู้ยืมของเกษตรกรคือ ธกส. รายได้จากการขายผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 53,225 บาท/ปี รายได้อื่นๆเฉลี่ย 34,037 บาท/ปี การเข้าร่วมโครงการ คปร. เกษตรกรร้อยละ 21.96 เข้าร่วมโครงการ ไม่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 78.04

สภาพการผลิตมันสำปะหลัง

เกษตรกรเตรียมดินด้วยวิธีการ ไถคะ ไถแปรแล้วยกทรงทั้งหมด ท่อนพันธุ์ที่ใช้ เกษตรกรเตรียมเอง และ ซึ่จากเพื่อนบ้านมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.59 พันธุ์มัน สำปะหลังที่ใช้ปลูก ปลูกมากที่สุด คือ พันธุ์ระยอง 60 คิดเป็นร้อยละ 39.35 พันธุ์ระยอง 90ร้อยละ 25.92 พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 ร้อยละ 25.92 พันธุ์ระยอง 5 ร้อยละ 7.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พันธุ์ระยะของ 3 ร้อยละ 4.62 และ พันธุ์ระยะของ 1 ร้อยละ 2.31 การปลูกมันสำปะหลังในแต่ละแปลง เกษตรกรจะปลูกหลายพันธุ์ด้วยกัน ร้อยละ 55.28 แรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรจะใช้เครื่องจักรทั้งหมดในการเก็บเกี่ยว และใช้ แรงงานในครอบครัวทั้งหมดเกษตรกรจะใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกมันสำปะหลังทุกราย การใส่ปุ๋ยเคมีเกษตรกรจะใส่ 2 ครั้ง เฉลี่ย 25 กิโลกรัม / ไร่ สูตรที่ใช้ 15-15-15 และ 16-16-16 ปุ๋ยคอก ใส่ 1 ครั้ง เฉลี่ย 100 กก. / ไร่ การกำจัดวัชพืชจะใช้แรงงานในการถางหญ้ามากที่สุด คือร้อยละ 99.18 ปัญหาโรคและแมลงส่วนใหญ่จะไม่มีคิดเป็นร้อยละ 98.38 แมลงที่พบ คือ เพลี้ยไรแดง การบำรุงพื้นที่หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตมันสำปะหลัง เกษตรกรจะปล่อยพื้นที่ว่างเปล่าก่อนถึงคูปลูก คือ ร้อยละ 84.55 การปลูกพืชแซมมันสำปะหลังส่วนใหญ่เกษตรกรจะไม่ปลูกคิดเป็นร้อยละ 98.38 แหล่งจำหน่ายผลผลิตมันสำปะหลัง เกษตรกรทั้งหมด จะจำหน่ายที่โรงงาน โดยเกษตรกรจะจำหน่ายเป็นผลผลิตหัวมันสดวิธีการจำหน่ายเกษตรกรจะนำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่ายให้พ่อค้าเอง

ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง

ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ยไร่/ปี เท่ากับ 2,180 บาท ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนผันแปร และ ต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปรคิดเป็นร้อยละ 82.11 (1,790 บาท) ต้นทุนคงที่ร้อยละ 17.89(390 บาท) จากการขายผลผลิตมันสำปะหลังพบว่าเกษตรกรขาดทุนเนื่องจากต้นทุนการผลิตสูง ขาดทุน 325 บาท ไร่/ปี (1,855-2,180)

ปัญหาการผลิตและอุปสรรคต่างๆ

ปัญหาทางด้านที่ดิน เกษตรกรมีปัญหาไม่มีที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 7.30 ไม่มีปัญหาร้อยละ 73.20 จำนวนที่น้อยเกินไปร้อยละ 14.63 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์มีปัญหา มากร้อยละ 4.07

ปัญหาทางด้านการปลูกการดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว ค่าจ้างในการเตรียมพื้นที่แพงมีปัญหากร้อยละ 74.79 ขาดแคลนพันธุ์มันสำปะหลังมีปัญหากร้อยละ 70.74 แมลงรบกวนไม่มีปัญหากร้อยละ 98.37 ราคาปุ๋ยและยาปราบวัชพืชแพงมีปัญหากร้อยละ 60.16 ปัญหาเรื่องแหล่งน้ำไม่มีปัญหา ไม่ทราบวิธีการดูแลรักษามัญญามากร้อยละ 83.74 ค่าเครื่องจักรมีราคาแพงร้อยละ 60.98

การตลาดและแหล่งเงินทุน ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงมีปัญหากร้อยละ 95.93 ขาดแคลนแหล่งเงินทุนมีปัญหากร้อยละ 87.80 ดอกเบี้ยมีราคาสูงมีปัญหากร้อยละ 65.85 ราคามันสำปะหลังต่ำและไม่แน่นอนเกษตรกรมีปัญหาทั้งหมด ปัญหาพ่อค้าคนกลางมีปัญหากร้อยละ 91.05 ปัญหาการขนส่งมีปัญหากร้อยละ 57.72 ไม่มีตลาดมันสำปะหลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ที่แน่นอนมีปัญหากร้อยละ 70.73

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งความรู้และวิชาการที่เกี่ยวข้อง ไม่มีแหล่งข่าวสารให้ความรู้ในการผลิตมันสำปะหลังมีปัญหาร้อยละ 23.58 ไม่มีความรู้เรื่องการบำรุงรักษาดินมีปัญหาร้อยละ 90.24 ไม่มีความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชไม่มีปัญหาร้อยละ 98.37 ไม่มีความรู้เรื่องการเก็บรักษาพันธุ์มันสำปะหลังมีปัญหาร้อยละ 4.88

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ปี 2539 เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตมันสำปะหลังให้มีการพัฒนาต่อไปมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ที่ดิน ที่ดินที่ใช้ปลูกมันสำปะหลังเป็นดินทราย เป็นดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นเพราะว่าเกษตรกรไม่มีการบำรุงรักษาดิน พอเสร็จฤดูก็จะปล่อยทิ้งร้าง ไม่มีการปลูกพืชอื่น ดังนั้น เจ้าหน้าที่ หรือ รัฐบาล ควรส่งเสริมการปลูกพืชหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตมันสำปะหลัง หรือ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือ ปลูกพืชคลุมดิน

2. การปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่มักประสบปัญหาด้านการผลิต เช่น ค่าเตรียมพื้นที่แพง ขาดแคลนพันธุ์มันสำปะหลัง ดังนั้นรัฐบาลควรจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการช่วยและชี้แนะ ให้กับเกษตรกรไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ดันทุ่น การเตรียมพื้นที่ ตลอดจนการดูแลรักษาควรส่งเสริมการใช้พันธุ์ที่ดี เพื่อที่จะให้มันสำปะหลังมีแป้งที่ดีเป็นที่ยอมรับของตลาด

3. ด้านตลาด การตลาดและแหล่งเงินทุน เกษตรกรประสบปัญหาในเรื่อง ค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงค่าจ้างแรงงานสูง ราคามันสำปะหลังต่ำและไม่แน่นอน ราคายูบแพง และ ขาดแคลนแหล่งเงินทุน ดังนั้นทางด้านราคาผลผลิตรัฐบาล ควรกำหนดราคามันสำปะหลังล่วงหน้า เพื่อช่วยให้เกษตรกรลดความเสี่ยง ต่อเงินทุนที่ได้ ลงทุนอีกทั้งยังทำให้เกษตรกรกล้าตัดสินใจ ที่จะลงทุน มีกำลังใจในการผลิตมันสำปะหลังที่มีคุณภาพ

การขนส่ง การขนส่งเกษตรกรมีปัญหาเนื่องจากการขนส่งมีราคาสูง และการขนส่งล่าช้าทำให้ผลผลิตสูญเสียน้ำหนัก ดังนั้นเกษตรกรควรรวมกลุ่มช่วยเหลือกันในกลุ่มทำให้ลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร . 2523 . มันสำปะหลัง. กรุงเทพมหานคร .

กรมวิชาการเกษตร . 2525 . การปลูกมันสำปะหลัง . กรุงเทพมหานคร .

กรมวิชาการเกษตร . 2537 . พันธุ์มันสำปะหลังและลักษณะประจำพันธุ์ .
พิมพ์ครั้งที่ 1 พิมพ์ที่แสนเจียฮั่ว

คณาจารย์ภาควิชาพืชไร่ไรนา . 2519 . คู่มือประกอบคำบรรยายพืชเศรษฐกิจ . ภาค
วิชาพืชไร่ ภาควิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ .

เจริญศักดิ์ โรจฤทธิ์พิเชษฐ์ . 2523 . มันสำปะหลัง . โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พาณิชย์จำกัด กรุงเทพมหานคร

พิชัย สราญรมย์ . 2528 . ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมันสำปะหลัง . วทป .
วทม . เกษตรศาสตร์ ไร่ไร่

ศูนย์วิจัยพืชไร่ระยอง . 2537 . มันสำปะหลัง . สถาบันวิจัยพืชไร่
กรมวิชาการเกษตร . กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ไสว พงษ์เก่า . 2527 . พืชเศรษฐกิจเล่ม 1 . ภาควิชาพืชไร่ไรนา
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ . กรุงเทพฯ .

ศูนย์สถิติการเกษตร 2535 . สถิติการเกษตรประเทศไทยปีการเพาะปลูก
2531/2532 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ เอกสารการเกษตรเลขที่ 414

ศูนย์สถิติการเกษตร 2535 . สถิติการค้าเกษตรกรรมไทย กับ ต่างประเทศ ปี
2533-2534 . สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับอาจารย์ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
เอกสารสถิติ เลขที่ 436
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพทั่วไปของอำเภอขามทะเลสอ

ทิศเหนือ จดอำเภอโนนไทย และ อำเภอคำนูนทศ

ทิศใต้ จดอำเภอเมืองนครราชสีมา และ อำเภอสูงเนิน

ทิศตะวันออก จดอำเภอเมืองนครราชสีมา

ทิศตะวันตก จดอำเภอสูงเนิน

ในปี พ.ศ. 2533 สำนักผังเมืองกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดเอา

ตำบลขามทะเลสอ กับ ตำบลโป่งแดง อยู่ในเขตผังเมืองรวมของจังหวัดนครราชสีมา

การคมนาคม

ประกอบด้วยถนนลาดยาง 4 สาย และ ถนนลูกรังสามารถติดต่อกันได้
ทั่วทุกตำบล และที่กหมู่บ้าน

- โดยทางรถยนต์ ใช้ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2048

- โดยใช้ทางรถยนต์ ใช้ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2068 ติดต่อกับ

อำเภอโนนไทย

- โดยทางรถยนต์ ใช้ทางหลวงหมายเลขจังหวัด 2198 ติดต่อ

ตำบลพลกรัง

การปกครอง

การปกครองแบ่งเป็น 5 ตำบล 44 หมู่บ้าน หลังคาเรือน

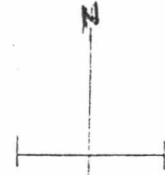
ทั้งหมด 4,861 หลังคาเรือน หลังคาเรือนเกษตรกร จำนวน 4,639 หลังคาเรือน

สภาพภูมิประเทศ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบถึง ลูกคลื่นลอนลาด
หรือ ที่ราบสูง มีความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 178-247 เมตร จากด้าน
ตะวันออก สู่ตะวันตกของอำเภอ ส่วนใหญ่หน้าดินเป็นดินเค็ม ไม่มีลำน้ำไหลผ่าน
ส่วนตอนล่างของอำเภอมีคลองลำตะคลองไหลผ่าน ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตอำเภอ
ขามทะเลสอ กับ อำเภอเมืองนครราชสีมา และ อำเภอ สูงเนิน สภาพพื้นที่มีปัจจัยการใช้
ประโยชน์ ในการทำไร่บริเวณดอน และทำนา บนที่ลุ่ม

ในเขตอำเภอขามทะเลสอ มีป่าสงวน 1 แห่ง คือ ป่า โคน หิน เหล็กไฟ และป่า
เตรียมการสงวน 1 ป่า คือ ป่าหนองกระทุ่ม กลุ่มพะยา แต่ขณะนี้ไม่มีไม้มีค่าหลงเหลืออยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนที่แสดงชุดดิน

มาตราส่วน 1 : 50,000
 ที่มา : กองดำรวิจัย
 กรมพัฒนาที่ดิน

รหัส	ชื่อชุดดิน
4	พินาย
21	ดินทรายเอน
26	ดินร่วนเหนียวกึ่งทรายในชั้นล่าง
27	รือยเรือก
30	ดินร่วนเหนียวกึ่งทรายในชั้นบน
31	รือยเรือกที่เ็นต่าง
37	ดินเหนียวหนักของดินร่วน กึ่งทรายในชั้นบนที่ปนด้วย
40	ดินทราย
41	น้ำพอง
53	ดินเหนียว
60	ดินเหนียว
64	ดินเหนียว
66	ดินเหนียว
72	ดินเหนียวหนักที่อยู่ที่ต่ำ
87	ดินเหนียว
93	ดินเหนียวที่มีจุดประ
97	ดินเหนียว
24	ดินรือยเรือกที่มีเกลือสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดินซุดพิมาย (Pm) 4

ดินซุดนี้เป็นดินถึกระบายน้ำเลว ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ซ้า เป็นแอ่งค่อนข้างเรียบ ดินบน มีสีเทา มีจุดประสีแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินมีความเป็นกรดปานกลาง ถึง กรดจัด ค่าความเป็นกรด 4.9-5.6 ดินล่างมีสีเทา หรือสีเทาอ่อน

ดินซุดพิมาย มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง มีปริมาณอินทรีย์วัตถุปานกลางดินมีเปอร์เซ็นต์การอึมตัวด้วยประจุบวกที่เป็นค่างปานกลาง แต่ ในดินล่างมีสูง ดินซุดนี้มีความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก และ โฟแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ได้สูง แต่ ปริมาณฟอสฟอรัสต่ำ

ดินซุดนี้มีความเหมาะสมในการทำนา แต่ข้าวอาจได้รับความเสียหายบ้าง จากน้ำท่วมโดยฉับพลัน เพราะวดินซุดนี้อยู่ในที่ต่ำ

ดินซุดร็อยเอ็ด (Re) 27

ดินซุดนี้มีการระบายน้ำเลว ความลาดชันของพื้นที่ 1-2 % ดินบนมีสีน้ำตาลปนเทา หรือ สีน้ำตาลอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ และ สีแดงปนเหลือง เนื้อดินเป็นดินทราย ปฏิกริยาของดินเป็นกรดจัด - เป็นกรดเล็กน้อย ค่าความเป็นกรด เป็นค่าง 4.5-6.1 ดินล่างมีสีอ่อนสีเทาอ่อน

ดินซุดร็อยเอ็ดมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ดินมีปริมาณอินทรีย์ฟอสฟอรัส และ โฟแทสเซียมมีเปอร์เซ็นต์การอึมตัวด้วยประจุบวก ที่เป็นค่างปานกลาง แต่มีความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวกต่ำในดินบน ส่วนในดินล่างมีปานกลาง

ดินซุดนี้มีความเหมาะสมปานกลางในการทำนาข้าว เนื่องจากดินมีเนื้อหยาบ และขาดความอุดมสมบูรณ์

ดินซุดร็อยเอ็ดที่มีเกลือสูง (Re Sa) 28

หน่วยดินนี้มีลักษณะคล้ายกับดินซุดร็อยเอ็ดแตกต่างกันคือดินชั้นล่างมีเกลือ ของโซเดียมสะสมอยู่ในปริมาณมาก และ ดินจับตัวแน่นกว่าหน่วยดินชั้นล่าง มีปฏิกริยาเป็นค่างปานกลาง ค่าความเป็นค่าง 8.0

หน่วยดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง มีปริมาณอินทรีย์วัตถุปานกลางในดินบน ในดินล่างมีค่าต่ำ ดินบนมีความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก และ ปริมาณ โฟแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ เช่นเดียวกับดินซุดร็อยเอ็ด

ดินชุดร้อยเอ็ดที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วน (Ret) 80

หน่วยดินคล้ายกับดินชุดร้อยเอ็ดแตกต่างกันมีเนื้อละเอียดกว่า นั่น คือ เนื้อดินเป็นดินร่วน และ ดินล่างเป็นดินเหนียว หรือดินร่วน เหนียวปนทรายแข็ง สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ เรียบต่ำกว่าดินชุดร้อยเอ็ด เล็กน้อย

หน่วยดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง อินทรีย์วัตถุสูง ในดินล่างมีเปอร์เซ็นต์การอิมคั้วประจุบวกปานกลาง มีปริมาณ ฟอสฟอรัส และ โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

ดินชุดร้อยเอ็ดที่เป็นด่าง (Reb) 31

หน่วยดินคล้ายกับดินร้อยเอ็ดทั่วไป แตกต่างกันที่หน่วยดินนี้มีปูนสะสมอยู่ชั้นล่าง ปฏิกริยาเป็นกลางในดินบน ค่าความเป็นกรด เป็นด่าง 6.6-7.3 ถึงเป็นด่างปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างในดินล่าง 7.9-8.4

หน่วยดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ในดินล่างมีปริมาณ โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ สำหรับความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ และ ข้อจำกัดต่างๆ ก็ เช่นเดียวกับดินชุดร้อยเอ็ด แต่หน่วยดินมีความอุดมสมบูรณ์เล็กน้อย หน่วยสัมพัทธ์ของดินชุดอุคร และ ร้อยเอ็ด ที่เป็นด่าง (Ud- Re)

ดินชุดนี้เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำแล้ว ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ พบพื้นที่ค่อนข้างเรียบ ความลาดชันของพื้นที่ 1-2 % ดินบนมีสีน้ำตาลอ่อน หรือ สีเทาปนชมพู มีจุดประสีแดงปนเหลือง และ สีเหลืองแดง เนื้อดินเป็นดินทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดแก่ ถึง ปานกลาง ค่าความเป็นกรด 5.4-7.3 ดินล่างมีสีเทา หรือ สีเทาอ่อน หรือ สีเทาปนชมพู มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองปนน้ำตาล ส่วนใหญ่ เป็นดิน ร่วน เหนียว ปนทราย ปฏิกริยาดินอ่อน ถึงด่างปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 7.4-8.4 ดินชุดนี้มีปริมาณเกลือค่อนข้างมาก และ มักคราบเกลืออยู่บนผิวดิน

ดินชุดนี้เป็นดินเค็มมีปริมาณเกลือแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนในแต่ละฤดูที่จะมาชะล้าง ในฤดูแล้งจะมีปริมาณเกลือมากที่สุด ในปัจจุบันพื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นที่ว่างเปล่า

ดินชุดโคราช (Ki)

ดินชุดนี้เป็นดินลึกระบายน้ำดี ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้เร็ว แต่ในดินล่างมีการซึมผ่านปานกลาง พบบนสภาพพื้นที่ถูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน ของพื้นที่ 2-6 % ดินบนมีสีน้ำตาลเข้มหรือ สีน้ำตาลปนทราย หรือ ดินทรายปนร่วน ปฏิกริยาของดินเป็นกรดจัด ค่าความเป็นกรด 4.7-6.6 ดินล่างมีสีน้ำตาล สีอ่อนของน้ำตาลปนเหลือง

ดินชุดโคราชมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ก่อนข้างต่ำ มี ปริมาณอินทรีย์ วัตถุปานกลาง ดินเปอร์เซ็นต์การอิม ตัวด้วยประจุบวก ที่เป็นค่างปานกลาง มีความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวกต่ำสำหรับปริมาณ ฟอสฟอรัส และ โพแทสเซียม

ดินชุดนี้แต่ดั้งเดิมเป็นป่าเต็งรังปัจจุบันป่าถูกโค่นถาง เพื่อ ใช้ในการปลูกพืชไร่ เช่น ปอ มันสำปะหลัง ดินมีความเหมาะสมปานกลาง

ดินชุดน้ำพอง (NG) 44

ดินชุดนี้มีการระบายน้ำได้ค่อนข้างมาก ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านรวดเร็ว พบบนสภาพพื้นที่ลูกคลื่น ถึง ลูกคลื่นลอนลาด เล็กน้อย ความลาดชัน ของพื้นที่ 3-8 % ดินบนมีสีเทาเข้มมาก เนื้อดินเป็นดินทราย ปฏิกริยาของดินเป็นกรดแก่ ถึง เป็นกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรด 5.1-6.0 ดินล่าง มีสีชมพู สีเทาปนชมพู

ดินชุดน้ำพองมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ต่ำ มีปริมาณอินทรีย์ในดินปานกลาง แต่ ในดินล่างต่ำ ดินมีเปอร์เซ็นต์การอิมตัวด้วยประจุบวกที่เป็นค่างปานกลางมีความจุในการแลกเปลี่ยนประจุ และ โพแทสเซียม

ดินชุดวาริน (Wn) 53

ดินชุดนี้เป็นดินลึก มีการระบายที่ดี ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ดีปานกลาง พบบนพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชันของพื้นที่ 2-6 % ดินชุดนี้มีปฏิกริยา ดินเป็นกรดจัด ถึง กรดปานกลาง ค่าความเป็นกรด 4.5-5.8

ดินชุดวารินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ มีปริมาณอินทรีย์วัตถุ และ โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ แต่ในดินล่างมีต่ำ ดินมีเปอร์เซ็นต์การอิมตัวด้วยประจุบวกที่เป็นค่าง และ มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่ำ

ดินชุดยโสธร (Yt) 64

ดินชุดนี้เป็นดินลึกมีการระบายน้ำค่อนข้างมาก ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ดี ปานกลาง ถึงเร็ว พบบนสภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด ถึงลูกคลื่นชันเล็กน้อย ความชันของพื้นที่ 2-8 % ดินบนมีสีน้ำตาลแดง หรือสีน้ำตาลเข้ม ค่าความเป็นกรด เป็นค่าง 4.6-4.5 ดินล่างมีสีแดงเข้ม หรือสีแดง เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย หรือ ดินร่วนเหนียวปนทราย

ดินชุดนี้ส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่ เช่นมันสำปะหลัง ซึ่งดินมีความเหมาะสมปานกลาง

ดินชุดวาริน 66

ดินชุดนี้มีก้อนกรวดปะปนอยู่มากมีการระบายสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ดีปานกลางพบบนพื้นที่ลูกคลื่น ลอนลาด มีความลาดชัน 4-25 % ดินบนมีสีน้ำตาล หรือสีอ่อน เหลืองปนน้ำตาลเนื้อดินเป็นดินร่วน ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 6.1-6.5

ดินชุดนี้มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ พื้นที่ป่าดั้งเดิมปกคลุมด้วยป่าเบญจพรรณ แต่ ในปัจจุบันถูกโค่นดินชุดนี้มีความเหมาะสมน้อยมาก ในการทำการเกษตรใดๆ

ดินชุดลพบุรี

ดินชุดนี้เป็นดินลึกมีการระบายน้ำดีปานกลาง ดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ช้า พบบนพื้นที่ค่อนข้างเรียบ ถึง เป็น ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันพื้นที่ 1-3 เปอร์เซ็นต์ ดินบนมีสีเทา หรือ สีดำ

ดินชุดจตุรัส (Ct)

ดินชุดนี้เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดีดินมีความสามารถให้น้ำซึมผ่านได้ดีปานกลาง พบบนสภาพพื้นที่ค่อนข้างเรียบ ถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน1-4% ดินบนมีสีน้ำตาลแดง ค่าความเป็นกรด 5.6-6.0

ดินชุดจตุรัสมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง มีปริมาณอินทรีย์วัตถุปานกลาง มีเปอร์เซ็นต์การอิ่มตัวด้วยประจุบวก เป็นด่าง มีปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ได้ปานกลางในดินบน ส่วนในดินล่างมีสูง สำหรับความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก และ ปริมาณฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์มีต่ำในดินล่าง มี สูงในดินบน

แผนที่แพร่กระจายดินเค็ม

N

มาตราส่วน 1:50,000
กองสำรวจดิน กรมพัฒนาที่ดิน

จ. อำนาจเจริญ

ตำบลหนองสุวรรณ

ตำบลพันทิว

ตำบลบึงอ้อย

อ. สว่างแดนดิน

อ. เมือง

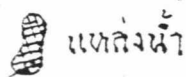
อ. ปรางค์กู่

อ. ทามทะเล็ด

อ. เมือง

อ. สว่างแดนดิน

1. บริเวณดินเค็มจัด มีคราบเกลือ 50% ของพื้นที่
2. บริเวณดินเค็มปานกลาง มีคราบเกลือ 10-50% ของพื้นที่
3. บริเวณดินเค็มเล็กน้อย มีคราบเกลือ 1-10% ของพื้นที่
4. บริเวณที่ราบต่ำที่มีศักยภาพเป็นดินเค็ม
5. บริเวณที่สูงที่มีหินเกลืออยู่ชั้นล่าง 3/5, บริเวณดินเค็มเล็กน้อย มีคราบเกลือ 1-10% / บริเวณที่สูงที่มีหินเกลืออยู่ชั้นล่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

สภาพการผลิตมันสำปะหลัง ปี 2539

คำแนะนำ ให้เติมเครื่องหมายถูก ./..... ลงใน ( )

ที่ตรงกับคำตอบที่ถูกต้องและเติมคำในช่องว่าง.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและสังคมเกษตรกรรมผู้ปลูกมัน
สำปะหลัง

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ..... ปี
3. ศาสนา

☐ พุทธ	☐ อื่นๆ โปรดระบุ
-------------------------------	---
4. สภาพสมรส

☐ โสด	☐ หม้าย
☐ แต่งงานอยู่ด้วยกัน	☐ หย่า
☐ แต่งงานแยกกันอยู่	
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมท่านผู้ให้สัมภาษณ์) ..... คน
6. จำนวนบุตรในครอบครัว..... คน แรงงานในการผลิตมันสำปะหลัง
ในครอบครัว..... แรงงานในการผลิตมันสำปะหลังในครอบครัว.....
ไม่ใช้แรงงานในการผลิต.....คน.....
7. แรงงานจ้างในการผลิตมันสำปะหลัง ปี/คน..... (แรง)
8. ระดับการศึกษา

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ	☐ ระดับประถมศึกษา
☐ ระดับมัธยมศึกษา	☐ ระดับอาชีวศึกษา
☐ ระดับอนุปริญญา	☐ ระดับปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	☐ อื่นๆ โปรดระบุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. อาชีพรองของท่าน

- ( ) ทำไร่ไถ่
 ( ) รับจ้าง
 ( ) ค้าขาย
 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
- ( ) ทำนา
 ( ) ทำสวนผักผลไม้
 ( ) เลี้ยงสัตว์

10. พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด..... ไร่
 เป็นของตนเอง..... ไร่ เช่าผู้อื่น..... ไร่ ให้เช่า..... ไร่
 อื่นๆระบุ..... ไร่ ค่าเช่าในการผลิตมันสำปะหลังไร่ละ..... บาท

11. พื้นที่ทำการผลิตมันสำปะหลังทั้งหมด ..... ไร่

12. ประเภทกรรมสิทธิ์ที่ดิน

- ( ) โฉนด
 ( ) สปก.
 ( ) นส.3
 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ

13. สภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดิน

- ( ) ปลูกมันสำปะหลัง..... ไร่
 ( ) กิจกรรมเกษตรอื่นๆ..... ไร่

14. ปีที่ผ่านมาเคยกู้เงินในการผลิตมันสำปะหลังหรือไม่

- ( ) กู้
 ( ) ไม่เคยกู้

14.1 ถ้าท่านเคยกู้ท่านกู้จากแหล่งใด

- ( ) ธกส.
 ( ) สหกรณ์
 ( ) ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ
 ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

14.2 ท่านกู้เงินประเภทไหน

- ( ) ระยะสั้น
 ( ) ระยะปานกลาง
 ( ) ระยะยาว

15. รายได้เกษตรกรต่อปี

- ( ) รายได้จากการผลิตมันสำปะหลัง..... บาท/ปี
 ( ) รายได้อื่นๆ.....บาท/ปี

16. โครงการปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร (คปร.) ท่านเข้าร่วมหรือไม่

- ( ) เข้าร่วม
 ( ) ไม่เข้าร่วม เพราะอะไร.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตมันสำปะหลังและวิธีปฏิบัติต่างๆ

1. ท่านมีวิธีการเตรียมพื้นที่อย่างไร

☐ ไถคะแฉ้วยกร่อง	☐ ไถคะไถแปรแฉ้วยกร่อง
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	
2. ท่านมีวิธีการเตรียมท่อนพันธุ์อย่างไร

☐ เตรียมเอง	☐ เตรียมเองและซื้อจากเพื่อนบ้าน
☐ ซื้อจากเพื่อนบ้าน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	
3. พันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ระยะเวลา 1	☐ ระยะเวลา 3
☐ ระยะเวลา 5	☐ ระยะเวลา 60
☐ ระยะเวลา 90	☐ เกษตรศาสตร์ 50
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	

 เหตุผลที่ท่านปลูก.....
4. ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ท่านปลูกในแต่ละแปลงใช้พันธุ์เดียวกันหรือไม่

☐ ใช้พันธุ์เดียวกันทั้งแปลง	☐ ใช้หลายพันธุ์ด้วยกัน
--	---
5. กรณีใช้ท่อนพันธุ์หลายชนิดปนกัน (โปรดระบุจำนวนที่ท่านใช้)

☐ ใช้ 2-3 พันธุ์	☐ ใช้มากกว่า 3 พันธุ์
---	--
6. ระยะห่างของท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ท่านปลูก..... เซนติเมตร
7. แรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตของท่านได้จากแหล่งใด

☐ แรงงานในครอบครัว	☐ ใช้แรงงานในการจ้าง
☐ แรงงานเพื่อนบ้าน	☐ ทั้งสี่อย่างรวมกัน
☐ ใช้เครื่องจักร	
8. ท่านใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูกมันสำปะหลังหรือไม่

☐ ใช่	☐ ไม่ใช่
------------------------------	---------------------------------
9. มันสำปะหลังที่ท่านปลูกในแต่ละแปลงมีการยกร่องหรือไม่

☐ ยกร่อง	☐ ไม่ยกร่อง
---------------------------------	------------------------------------
10. ถ้าท่านมีการยกร่องท่านยกร่องด้วยวิธีใด

☐ ใช้แรงงานในการจ้าง	☐ ใช้แรงงานโค- กระบือ
☐ ใช้เครื่องจักร	
☐ วิธีการอื่นๆ โปรดระบุ.....	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. หลังจากปลูกมันสำปะหลังจนถึงก่อนเก็บผลผลิตท่านใส่ปุ๋ยบำรุงมัน
 สำปะหลังอย่างไร
- ( ) ปุ๋ยเคมีจำนวน..... ครั้ง จำนวน..... กก./ไร่
 สูตรที่ใช้.....
- ( ) ปุ๋ยคอกปุ๋ยอินทรีย์จำนวน.....ครั้ง จำนวน..... กก./ไร่
12. ท่านมีการปราบวัชพืช (ถางหญ้า) ในแต่ละแปลงจำนวนกี่ครั้งโดยวิธีใด
- ( ) ใช้สารเคมี (ยาฆ่าหญ้า) จำนวน.....ครั้ง ในอัตรา ..... ลิตร/ไร่
- ( ) ใช้แรงงานในการถางหญ้าจำนวน..... ครั้ง
- ( ) ใช้ไถพรวนระหว่างช่องโดยสัตว์ และ รถไถ
- ( ) ไม่มี
13. ปัญหาโรคแมลงในการผลิตมันสำปะหลังมีหรือไม่
- ( ) มีคือ.....
- ( ) ไม่มี
14. หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต ท่านมีวิธีการบำรุงพื้นที่อย่างไร
- ( ) ทิ้งไว้เฉยก่อนฤดูปลูก ( ) ปลูกพืชคลุมดิน
- ( ) ปลูกพืชชนิดใหม่ได้แก่.....
- ( ) ปลูกมันสำปะหลังเลย
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
15. การปลูกพืชแซมมันสำปะหลัง
- ( ) มี ( ) ไม่มี
16. เมื่อท่านปลูกพืชแซมในการผลิตมันสำปะหลังท่านใส่ปุ๋ยให้ท่านปลูกหรือไม่
- ( ) ใส่ปุ๋ย.....
- ( ) ไม่ใส่เพราะ.....
17. แหล่งจำหน่าย (ตลาด) มีแหล่งใดบ้าง
- ( ) โรงงาน ( ) ตลาด
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
18. ท่านจำหน่ายมันสำปะหลัง โดยวิธีใด
- ( ) ห้วมันสด ( ) ห้วมันสำปะหลังตากแห้ง
- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

19. ท่านจำหน่ายผลผลิตโดยวิธีใด

( ) นำไปขายด้วยตนเอง

( ) พ่อค้ามารับซื้อถึงสวน

ตอนที่ 3 ต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลังในฤดูกาลผลิต

รายการ	จำนวน
ต้นทุนผันแปร (ต่อราย) ปี	
1. ค่าเตรียมดิน	.....
2. ค่าท่อนพันธุ์	.....
3. ค่าวัสดุ	.....
- ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยหมัก	.....
- ยากำจัดวัชพืช	.....
- อื่นๆ	.....
4. ค่าแรงงาน	.....
- แรงงานในการปลูก	.....
- ค่าयर่อง	.....
- ค่าดูแลรักษา	.....
ถางหญ้า	.....
ใส่ปุ๋ย	.....
- อื่นๆ	.....
ค่าเก็บเกี่ยว	.....
ค่าขนส่ง	.....
ต้นทุนคงที่	
1. ค่าภาษีบำรุงท้องที่	.....
2. ค่าเช่า	.....
3. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตมันสำปะหลัง

คำแนะนำ ให้เติมเครื่องหมาย ลงช่องระดับปัญหาและอุปสรรค

สภาพปัญหา	ระดับปัญหาและอุปสรรค		
	มีปัญหา มาก (3)	มีปัญหา (2)	ไม่มีปัญหา (1)
1. ที่ดิน			
1.1 ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง			
1.2 จำนวนที่น้อยเกินไป			
1.3 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์			
2. การปลูกการดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว			
2.1 ค่าจ้างในการเตรียมพื้นที่แพง			
2.2 ขาดแคลนแรงงานปลูกและการเก็บเกี่ยว			
2.3 ขาดแคลนพันธุ์และมีราคาแพง			
2.4 มีแมลงรบกวน			
2.5 ราคาปุ๋ยและยาปราบวัชพืชแพง			
2.6 ปัญหาเรื่องน้ำ			
2.7 ไม่ทราบวิธีดูแลรักษา			
2.8 ค่าเครื่องจักรมีราคาแพง			
3. การตลาดและแหล่งเงินทุน			
3.1 ค่าใช้จ่ายในกานลงทุน			
3.2 ขาดแคลนแหล่งเงินทุน			
3.3 ดอกเบี้ยราคาสูง			
3.4 ราคามันสำปะหลังต่ำและไม่แน่นอน			
3.5 ปัญหาพ่อค้าคนกลาง			
3.6 ปัญหาการขนส่ง			
3.7 ไม่มีตลาดแน่นอน			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพปัญหา	ระดับปัญหาและอุปสรรค		
	มีปัญหามาก (3)	มีปัญหา (2)	ไม่มีปัญหา (1)
4. แหล่งวิชาการและความรู้ที่เกี่ยวข้อง			
4.1 ไม่มีแหล่งข่าวที่ให้ความรู้ในการผลิต มันสำปะหลัง			
4.2 ไม่มีความรู้เรื่องการบำรุงรักษาดิน			
4.3 ไม่มีความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืช			
4.4 ไม่มีความรู้เรื่องการเก็บรักษาพันธุ์ มันสำปะหลัง			

5. ปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือไปจากที่กล่าวมา (ถ้ามี)

- 5.1 .....
- 5.2.....
- 5.5.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้